БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

УЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик) ЛАРПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 60 (6735)
23 МАРТ ЯКШАНБА 1947 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

Олтой ўлкасининг қишлоқ хўжалик ходимларидан ўртоқ И. В. Сталинга мактуб (1 ва 2-нчи бетлар).

Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессиясида қабул қилинган қонунлар (2-нчи бет).

Республика, ўлка ва областьларнинг юқори ҳосил олган қишлоқ хўжалик илғорлари ССР орденлари блан мукофотланди (1-нчи бет).

Тошкент область сабзавотчиларининг кенгаши (2-нчи бет).

Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашида (3 ва 4-нчи бетлар).

Венгрияда республикага қарши бўлган фитна тўғрисида (4-нчи бет).

Ўзбекистонда қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг жанговар программаси

Яқинда Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг XVI пленуми бўлиб ўтди. Пленум ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг «Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш тадбирлари тўғрисида» деб чиқарган қарорини бажариш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотининг вазифалари ҳақида ўртоқ Юсуповнинг докладини эшитди. Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг XVI пленуми ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг «Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш тадбирлари ҳақида» деб чиқарган қарорини муҳокама қилиб, бу қарорни тамомила ма'қуллади ва бу қарорни қишлоқ хўжалигини тезликда тиклаш ва тобора ривожлантириш ҳамда колхозларни янада мустаҳкамлаш соҳасида республикадаги партия ва совет ташкилотлари учун жанговар программа деб қабул қилди.

ЎзК(б)П Марказий Комитети Пленумининг қарорида бундай дейилади: «Колхоз тузуми уруш йилларидаги ҳамма машаққатларга чидам блан бардош берди. Колхоз тузумининг кучи ва яшашга қобиллиги туфайли ҳамда колхозчи деҳқонларнинг юксак ватанпарварлиги туфайли совет армияси уруш йиллари давомида озиқ-овқатдан толиқмади, аҳоли озиқ-овқат блан, саноат эса, хомаш'ё блан дурустгина та'минланиб турди. Аммо, немис босқинчилар бизни урушишга мажбур қилган эдилар. Бу уруш социалистик қишлоқ хўжалигимизнинг ривожланишига халақит берди. Уруш давомида қишлоқ хўжалигимизда вужудга келган жиддий қийинчиликлар ҳосилнинг камайишига, экин майдонларининг ва мол туёғининг қисқаришига сабаб бўлди».

Хозир Ўзбекистон партия ва совет ташкилотлари ҳамда бутун ўзбек халқи олдида турган энг муҳим хўжалик-сиёсий вазифа—қишлоқ хўжалигини ҳартарафлама ривожлантиришдан иборатдир. Республикамизда пахтачиликни урушдан аввалги даражага етказишимиз, пахта майдонларини кенгайтириш ва ҳосилни тобора ошириб, пахтачиликни ривожлантиришдаги 8 йиллик Сталинча программанинг муддатидан илгари бажарилишини та'минламоғимиз керак. Дон хўжалиги, чорвачилик, пиллачилик, қанд лавлаги етиштириш, боғдорчилик ва узумчилик соҳасидаги қолоқликни тугатиб, қишлоқ хўжалигининг бу тармоқларини ҳам тез ривожлантиришимиз керак.

ВКП(б) Марказий Комитети феврал Пленумининг тарихий қарори ва ЎзК(б)П Марказий Комитети XVI пленумининг қарори барча партия ва совет ташкилотларидан, ВКП(б) нинг барча а'зо ва кандидатларидан, колхоз, совхозларнинг раҳбарларидан ўз ишларини большевикчасига пухта уюштириб, жуда қисқа бир муддат ичида халқимиз учун мўл-кўл озиқ-овқат, енгил саноатимиз учун хомаш'ё вужудга келтиришга ҳамда давлат ихтиёрида зарур озиқ-овқат ва хомаш'ё резервларини жамлашга астойдил киришишларини талаб қилди ва бу вазифани бажаришда астойдил кураш олиб боришлари зарурлигини алоҳида уқдириб ўтди.

ВКП(б) Марказий Комитети ва ЎзК(б)П Марказий Комитети пленумларининг қарорлари қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасидаги энг муҳим вазифаларни муваффақиятли суратда тез бажаришнинг йўлини кўрсатиб берадилар. Бунинг учун даставвал партия ва совет ташкилотларининг ишларини қишлоқ хўжалиги соҳасидаги катта вазифаларга мувофиқ суратда қайтадан қуриб, уларнинг амалий ишида ва раҳбарлик услубида давом этиб келаётган зарарли ва хавфли хотиржамлик ва беғамлик кайфиятларини дарҳол йўқотиш керак. Партия ва совет ташкилотлари ўзларининг амалий ишларида қаттиқ талабчан бўлишлари ва зўр уюшқоқликни та'минлашлари зарур.

Колхозларнинг ишларини мавжуд имкониятларни тўла ҳисобга олиб тўғри планлаштиришга алоҳида э'тибор қилиш, колхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатидан мустаҳкамлаш, уларда жамоат хўжалигини ҳар тарафлама ривожлантириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш керак. Меҳнат кунларини ёзиш ва даромадларни тақсимлашда текисчиликка хотима бериш лозим.

ЎзК(б)П Марказий Комитетининг пленуми МТС лар ва совхозларга раҳбарлик қилиш соҳасидаги ишларда жиддий хато ва камчиликлар борлигини алоҳида кўрсатиб, МТС лар ва совхозларнинг ишини тубдан яхшилаш ва уларни чиниққан ихтисосли раҳбар кадрлар блан та'минлаш шу куннинг кечиктириб бўлмайдиган энг муҳим вазифаларидан бири эканлигини алоҳида уқдириб ўтди.

ЎзК(б)П Марказий Комитетининг пленуми яна шуни ҳам алоҳида кўрсатиб ўтдики, бир қатор районларда сувли ерлардан нотўғри фойдаланиш орқасида сувли ерларнинг талайгина қисми экин экилмай қолдирилган. Ариқ-зовурлардан нотўғри фойдаланиш, машиналардан тўла фойдаланмаслик, экинларни парвариш қилишда ҳамда суғориш ва деҳқончилик соҳасидаги бошқа ишларда агротехника талабларига риоя қилмаслик каби ҳоллар бор. Ўт экиш секин бормоқда ва алмашлаб экиш тартиби кўнгилдагидек жорий қилинмаётир. Бу нуқсонларга қат'иян барҳам бериш керак.

Пленум партия ва совет ташкилотларининг ишидаги яна бир энг катта хато—камайтирилган планлар тузилишига йўл қўйишдан иборат эканлигини ҳам кўрсатиб ўтди ва бундай камайтирилган планлар кишиларни ҳеч қандай ишга сафарбар қилмайди ва уларни, қолоқларни рўкоч қилиб «ўртача» рақамларга эришишга мажбур этади деб қоралади.

Пленум қарорига мувофиқ, 1947 йилда пахта майдони 1946 йиллагига нисбатан 100 минг гектар кенгайтирилиб, 915 минг гектарга етказилиши ҳамда ҳар гектар ердан олинадиган пахта ҳосили 17 центнергача оширилиши, 1948 йилда эса —экин майдонлари 955 минг гектарга етказилиб, ҳар гектар ердан 19 центнергача ҳосил олиниши керак. Фарғона водисидаги партия ва совет ташкилотлари, колхоз ва совхозлар 1947 йилда давлатга камида 700 минг тонна пахта топширишни, ҳар гектар ердан олинадиган пахта ҳосилини Андижон областида 23,5 центнергача, Фарғона областида 18 центнергача, Наманган областида 20 центнергача ошириш мажбуриятини ўз устларига олдилар. Тошкент областининг партия ва совет ташкилотлари гектаридан 19 центнер, Бухоро областининг партия ва совет ташкилотлари гектаридан 14 центнер, Сурхондар'ё областининг партия ва совет ташкилотлари гектаридан 17 центнер, Хоразм областининг партия ва совет ташкилотлари гектаридан 14 центнер, Қорақалпоғистон АССР ва Самарқанд областининг партия ва совет ташкилотлари гектаридан 15 центнер ҳамда Қашқадар'ё областининг партия ва совет ташкилотлари гектаридан 19 центнер пахта ҳосили олиш учун курашмоқлари керак.

Қишлоқ хўжалиги олдида турган вазифалар ҳақиқатан ҳам буюкдир. Партия ва ҳукуматимиз бу вазифаларнинг муваффақиятли бажарилиши учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар; трактор, комбайн ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари, минерал ўғит, ёнилғи ва бошқаларнинг кўпроқ етказиб берилишини та'минламоқдалар.

ВКП(б) Марказий Комитети ва ЎзК(б)П Марказий Комитети пленумларининг қарорлари партиянинг урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш соҳасидаги олиб бораётган курашида ғоят катта роль ўйнайди. Республикамиздаги партия ташкилотлари бу сиёсий ҳужжатларни барча меҳнаткашларга етказсинлар, бутун халқимизни ана шу тарихий қарорларни амалга оширишга, белгиланган планларни ошириб бажаришга ва қишлоқ хўжалигини янада зўр бериб юксалтиришга сафарбар этсинлар, бу улуғвор вазифаларни бажариш учун умумхалқ социалистик мусобақасини янада қизитиб юборсинлар ва унга бошчилик қилсинлар.

Партия ташкилотларимиз, агитация ва пропаганда ходимларимиз Социалистик Меҳнат Қаҳрамонларининг ва илғор колхозчиларимизнинг хилма-хил ажойиб тажрибаларини кенг равишда барча деҳқонларимизга етказишлари керак, бу эса уларнинг энг фаҳрли вазифаларидандир.

СССР Олий Совети Президиумининг мўл ҳосил етиштирганликлари учун республикалар, ўлка ва область қишлоқ хўжалиги илғорларига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони бериш тўғрисидаги фармони, ҳамда республикалар, ўлка ва область қишлоқ хўжалиги илғорларини орденлар блан мукофотлаш тўғрисидаги Фармони Иттифоқимиздаги барча халқлар блан бир қаторда ўзбек халқини ҳам беҳад қувонтирди. Бу илғорлар қаторида Ўзбекистондан 7 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди. 21 киши Ленин ордени ва бирқанча киши Меҳнат Қизил Байроқ ордени блан мукофотланган. Партия ва ҳукуматимиз томонидан кўрилаётган бу тадбирлар, бу унвон ва олий мукофотлар қишлоқ хўжалигимизни янада ривожлантиришга илҳомлантирмоқда ва рағбатлантирмоқда.

Бутун куч, бутун э'тибор, ҳамма воситалар олдимизда турган вазифаларни бажаришга сафарбар қилинсин!

Қишлоқ хўжалигимизни ривожлантиришнинг жанговар программаси бўлган ВКП(б) Марказий Комитети ва ЎзК(б)П Марказий Комитети пленумларининг қарорларини бажариш йўлидаги курашда Ўзбекистон партия ташкилоти юксак уюшқоқлик ва жонбозлик кўрсатиб, республикамиз меҳнаткашларининг янада фаровон ва бахтли ҳаёт кечиришлари учун тинмай кураш олиб боради.

Партияга, ҳукуматга ва улуғ Сталинга ҳамиша содиқ бўлиб келган Ўзбекистон партия-совет ташкилотлари ва бутун ўзбек халқи қишлоқ хўжалигини тобора ривожлантиришда, кўклам кампаниясини мўлжалланган муддатда ва большевикларча уюшқоқлик блан ўтказишда янада кўпроқ жонбозлик блан ишлаб, ана шу садоқатларини яна бир бор амалий ишлари блан исбот қиладилар.

РЕСПУБЛИКА, УЛКА ВА ОБЛАСТЬЛАРНИНГ ЮҚОРИ ҲОСИЛ ОЛГАН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИЛҒОРЛАРИ СССР ОРДЕНЛАРИ БЛАН МУКОФОТЛАНДИ

1946 йилда буғдой, жавдари буғдой, маккажўхори, қанд лавлаги ва пахтадан юқори ҳосил олганликлари учун СССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ, қуйидагилар мукофотланди:

Ленин ордени блан: П. К. Бамбиндр—РСФСР, Ростов области, Целинский районидаги «Целинский» ғалла совхозининг директори, 121 гектар ердаги буғдойнинг ҳар гектаридан 27,1 центнердан ҳосил олган; С. М. Винокуров — РСФСР, Красноярск ўлкаси, Канск районидаги «Завети Ильича» колхозининг бригада бошлиғи, 30 гектар ердаги баҳори буғдойнинг ҳар гектаридан 29 центнердан ҳосил олган; П. Г. Володина — РСФСР, Краснодар ўлкаси, Темиргоев районидаги «Завети Ильича» колхозининг звено бошлиғи; 51 гектар ердаги кузги буғдойнинг ҳар гектаридан 29,6 центнердан ҳосил олган; С. М. Голушко — РСФСР, Ростов области, Куйбишев районидаги Октябрь 13 йиллиги номли колхоз далачилик бригадасининг бошлиғи, 22 гектар ердаги кузги буғдойнинг ҳар гектаридан 26,2 центнердан ҳосил олган; К. У. Гула — РСФСР, Олтой ўлкаси, Кулундин районидаги «Новая деревня» колхозининг звено бошлиғи, 11 гектар ердаги баҳори буғдойнинг ҳар гектаридан 25 центнердан ҳосил олган; Б. В. Евстратов — РСФСР, Ростов области, Целинский районидаги «Целинский» ғалла совхозининг старший агрономи, 121 гектар ердаги буғдойнинг ҳар гектаридан 27,1 центнердан ҳосил олган; Н. М. Китченко — Қозоғистон ССР, Семипалатинск области, Ўржар районидаги «Красние горние орли» колхозининг раиси, 52 гектар ердаги баҳори буғдойнинг ҳар гектаридан 25 центнердан ҳосил олган; И. Г Матешвили — Грузия ССР, Пителипкара районидаги Жданов номли колхознинг бригада бошлиғи, 52 гектар ердаги буғдойнинг ҳар гектаридан 25 центнердан ҳосил олган; М. О. Микичян — Арманистон ССР Ноемберян районидаги «Нор-Кянг» колхозининг звено бошлиғи, 12 гектар ердаги буғдойнинг ҳар гектаридан 27 центнердан ҳосил олган ва бошқалар бўлиб жам'и 160 киши.

Меҳнат Қизил Байроқ ордени блан — 276 киши. (ТАСС).

ОЛИЙ МУКОФОТГА МУНОСИБ ИШЛАЙМАН

Тошкент Қишлоқ район, Қатортол қишлоқ советидаги Сталин номли колхоз а'зоси ўртоқ Меҳринисо Убайдуллаева ўтган йил звено бошлиғи бўлиб, ҳар гектаридан 810 центнер қанд лавлаги ҳосили олди. Бу муносиб хизмати учун СССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ ўртоқ Убайдуллаевага Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди.

Бу улуғ унвон тўғрисидаги хушхабар ўртоқ Убайдуллаевани ва шу блан бирга колхоздаги барча лавлагикорларни беҳад қувонтирди. Колхозчилар бу йил 40 гектар ернинг ҳар гектаридан 500 центнер ҳосил олиш учун курашмоқдалар. Колхоз лавлаги экишни 18 мартдаёқ тамомлади. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Убайдуллаева бундай дейди:

— Бу йил менинг ҳаётимда жуда қувончли икки воқеа юз берди. 16 феврал куни халқимиз ўзининг ишончини билдириб, мени ЎзССР Олий Советига депутат қилиб сайлади. СССР Олий Советининг Президиуми менга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берди. Ҳукуматимизнинг бу олий мукофотига мен бу йил ўзим бошлиқ бригада бўйича 10 гектар ернинг ҳар гектаридан 1000 центнер қанд лавлаги ҳосили топшириш блан жавоб бераман.

У. РАСУЛОВ.

Олтой ўлкасининг қишлоқ хўжалик ходимларидан ўртоқ И. В. Сталинга мактуб

Қимматли Иосиф Виссарионович!

Совет ҳокимияти йилларида мамлакатимиз таниб бўлмайдиган даражада ўзгарди. Совет кишилари большевиклар партиясининг раҳбарлиги остида, Ленин ва Сталиннинг доҳиёна етакчилигида дун'ёда биринчи социалистик давлат вужудга келтирдилар. Ватанимиз қолоқ мамлакатдан саноатлашган ва колхозлашган қудратли социалистик давлатга айланди. Қишлоқ хўжалигимиз Улуғ Ватан уруши даврида энг оғир синовларга шараф блан бардош берди. Колхозчи деҳқонлар фронт ва мамлакатни озиқ-овқат блан, саноатни эса хомаш'ё блан тўла та'мин эта олдилар.

Совет халқи урушни ғалаба блан тамомлаб, урушдан кейинги даврда улуғ Сталин чизиб берган бешйиллик планни амалга оширишга баланд руҳ блан киришди.

Партия, совет ҳукумати ва ўртоқ Сталин, шахсан Сиз колхозларга давлат томонидан кўп ёрдам бериб, колхоз тузумини мустаҳкамлаш тўғрисида кун сайин ғамхўрлик қилмоқдасиз.

ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг «Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш тадбирлари тўғрисида» деб чиқарган қарорида қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш йўллари донолик блан очиқ равшан кўрсатиб берилган.

Бутун совет халқи сингари Олтой ўлкасининг колхозчи деҳқонлари ҳам урушдан кейинги бешйилликнинг биринчи йили планини бажариш учун ўтган йили зўр ғайрат блан ишладилар. 1946 йилда колхозлар, совхозлар ва машина трактор станциялари қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда анча катта муваффақиятларга эришдилар. Ўлкадаги колхозларда экин майдони 1945 йилдагига нисбатан кенгайди ва дон экинлари ҳосили ошди.

Илғор колхозларимиз ва районларимиз урушдан кейинги даврнинг қийинчиликларини енгиб, дон етиштиришда урушдан аввалги даражадан ўзиб кетдилар. Кўпгина колхозлар гектаридан 100 пудлаб ҳосил олдилар; юқори ҳосилли звенолар ўз ерларини яхши ишлаб, гектаридан 200—250 пудлаб ҳосил олдилар. Волчихин районидаги «Байкал» колхозининг Пётр Федорович Варивода звеноси эса ҳарбир гектар ердан 310 пудлаб ғалла олди.

Ўлкамизнинг колхозчилари ўтган йили ғалла тайёрлашда Бутун Иттифоқ социалистик мусобақасининг ташаббусчиси бўлиш каби буюк шарафга эришдилар.

Ўртоқ Сталин, Олтой ўлкасининг ғаллакорлари Сизга ғалла тайёрлаш планини муддатидан илгари бажарамиз ва давлатга пландан ташқари олти миллион пуд ғалла топширамиз деб ва'да берган эдилар. Биз бу ва'дамизни шараф блан адо этдик. Ғалла тайёрлаш плани муддатидан илгари бажарилди. Давлатга қўшимча равишда 6 миллион пуд эмас, балки 12 миллион пуд ғалла топширдик.

Илғор МТСлар трактор ишларида урушдан аввалги даражадан анча ўзиб кетдилар. 1946 йилда Ново-Егорьев МТСида 15 от кучига эга бўлган ҳарбир трактор 549 гектардан ер ҳайдади ёки 1940 йилдагига нисбатан 132 гектар ортиқ ер ҳайдади; бу МТС хизмат қилган колхозлар мўл ҳосил олдилар. Партизан МТСидаги Григорий Шинкевичнинг тракторчилар бригадаси ўтган йили 15 от кучига эга бўлган трактор блан 1002 гектар ер ҳайдади ва 9 тонна ёнилғи тежади; бу бригада ишлаган участкаларда мўл ҳосил олинди. Комбайнчи Фёдор Васильевич Чабанов комбайнларни ишлатишда рекордли натижаларга эришди. У иккита «Сталинец» комбайни блан 3044 гектар ердаги ҳосилни йиғиштириб олди.

Биз чорвачиликни ривожлантириш соҳасида ҳам ба'зи муваффақиятларга эришдик. 1946 йилда ўлкада йилқилар, қорамол ва қўйлар кўпайди. Чорвачилик маҳсулдорлиги ҳам ошди.

Олтой ўлкасининг колхозчи деҳқонлари урушдан кейинги сталинча бешйиллик планни бажариш биз учун энг зарур ва энг муҳим иш эканлигини яхши билганликлари туфайли бу муваффақиятларга эришдилар. Аммо, биз қилган ишларимиз урушдан кейинги даврда ўлкамизнинг қишлоқ хўжалигини тиклаш соҳасидаги ишларнинг бошланғичигина эканлигини биламиз.

Олтой ўлкаси баҳори буғдой ўлкасидир. Бизда баҳори буғдойни кўпроқ етиштириш учун жуда катта имкониятлар бор. Бу ҳол бизнинг зиммамизга алоҳида мас'улият юклайди. Ватанимизга мумкин қадар кўпроқ энг муҳим озиқни, я'ни баҳори буғдойни етиштириб бериш Олтой ўлкасидаги ғаллакорларнинг шарафли бурчидир.

Биз ўз ўлкамизда мўл ҳосил олиш ва ҳарбир район, колхоз ва совхозларнинг давлатга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб бериш юзасидан ўз устига олган мажбуриятларини муддатидан илгари бажариш учун Октябрь социалистик революциянинг XXX йиллиги шарафига бўлаётган мусобақани кенг қизитиб, қуйидаги мажбуриятларни ўз устимизга оламиз:

1. 1947 йилда колхозларда баҳори буғдой майдонини 300 минг гектар ёки 1946 йилдагига нисбатан 26 процент кенгайтирамиз.

2. Баҳори буғдой ҳосилини оширамиз ва бу йил районларда баҳори буғдой майдонларидан қуйидаги миқдорларда ҳосил олишни та'минлаймиз:

Михайлов районида 30.500 гектар ернинг ҳар гектаридан 115 пуд,

Славгород районида 38.500 гектар ернинг ҳар гектаридан 110 пуд,

Рубцовский районида 38.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 110 пуд,

Кулундин районида 38.500 гектар ернинг ҳар гектаридан 110 пуд,

Табун районида 25.500 гектар ернинг ҳар гектаридан 110 пуд,

Шипунов районида 35.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 110 пуд,

Алей районида 35000 гектар ернинг ҳар гектаридан 110 пуд,

Белоглазов районида 20.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 110 пуд,

Бурлин районида 31.500 гектар ернинг ҳар гектаридан 105 пуд,

Романов районида 30.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 105 пуд,

Усть-Пристань районида 21.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 105 пуд,

Локтев районида 42.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 105 пуд,

Егорьев районида 28.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 105 пуд,

Волчихин районида 46.500 гектар ернинг ҳар гектаридан 105 пуд,

Ключев районида 41.500 гектар ернинг ҳар гектаридан 105 пуд,

Родин районида 49.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 105 пуд,

Косихин районида 16.500 гектар ернинг ҳар гектаридан 102 пуд,

Грязнухин районида 12.500 гектар ернинг ҳар гектаридан 102 пуд,

Поспелихин районида 26.500 гектар ернинг ҳар гектаридан 100 пуд,

Знамен районида 29.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 100 пуд,

Новичихин районида 25.300 гектар ернинг ҳар гектаридан 100 пуд,

Смоленск районида 15.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 100 пуд,

Топчихин районида 35.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 100 пуд,

Благовешченск районида 52.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 100 пуд,

Сросткин районида 8.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 100 пуд,

Бу районлардаги илғор колхозлар баҳори буғдойдан қуйидаги миқдорда ҳосил етиштириш мажбуриятини ўз устларига олдилар:

Кулундин районидаги Советлар 6 қурултойи номли колхоз 700 гектар ернинг ҳар гектаридан 185 пуд,

Родин районидаги «Рассвет» колхози 1065 гектар ернинг ҳар гектаридан 180 пуд,

Шипунов районидаги «Герой труда» колхози 300 гектар ернинг ҳар гектаридан 180 пуд,

Усть-Пристань районидаги «20 лет Октября» колхози 500 гектар ернинг ҳар гектаридан 170 пуд,

Табун районидаги «Красний победитель» колхози 1000 гектар ернинг ҳар гектаридан 170 пуд,

Белоглазов районидаги Чапаев номли колхоз 400 гектар ернинг ҳар гектаридан 160 пуд,

Ключев районидаги Чкалов номли колхоз 1190 гектар ернинг ҳар гектаридан 160 пуд,

Рубцов районидаги Шевченко номли колхоз 407 гектар ернинг ҳар гектаридан 160 пуд,

Локтев районидаги Неверов номли колхоз 780 гектар ернинг ҳар гектаридан 155 пуд,

Смоленск районидаги Молотов номли колхоз 500 гектар ернинг ҳар гектаридан 150 пуд,

Славгород районидаги «Утро Мая» колхози 600 гектар ернинг ҳар гектаридан 150 пуд,

Косихин районидаги «Зелёная роща» колхози 420 гектар ернинг ҳар гектаридан 140 пуд,

Романов районидаги Петровский номли колхоз 500 гектар ернинг ҳар гектаридан 140 пуд,

Шипунов районидаги Молотов номли колхоз 1350 гектар ернинг ҳар гектаридан 120 пуд,

Углов районидаги «Страна Советов» колхози 1610 гектар ернинг ҳар гектаридан 120 пуд,

Алей районидаги «Завет Ильича» колхози 600 гектар ернинг ҳар гектаридан 120 пуд.

Илғор далачилик бригадалари ва звенолари баҳори буғдойдан қуйидаги миқдорда ҳосил етиштириш мажбуриятини ўз устларига олдилар:

Рубцов районидаги «Красний сигнал» колхозида ўртоқ Еловскийнинг далачилик бригадаси 227 гектар ернинг ҳар гектаридан 200 пуд,

Шипунов районидаги Молотов номли колхозда ўртоқ Горбатовнинг далачилик бригадаси 290 гектар ернинг ҳар гектаридан 150 пуд,

Егорьев районидаги «Труд крестьянина» колхозида ўртоқ Юргановнинг далачилик бригадаси 500 гектар ернинг ҳар гектаридан 150 пуд,

Егорьев районидаги «Победа» колхозида ўртоқ Козловнинг далачилик бригадаси 400 гектар ернинг ҳар гектаридан 150 пуд,

Белоглазов районидаги «Искра» колхозида ўртоқ Ефремов звеноси 5 гектар ернинг ҳар гектаридан 360 пуд,

Волчихин районидаги «Байкал» колхозида ўртоқ Варивода звеноси 20 гектар ернинг ҳар гектаридан 300 пуд,

Белоглазов районидаги «Молодая Гвардия» колхозида ўртоқ Чуманов звеноси 5 гектар ернинг ҳар гектаридан 300 пуд,

Белоглазов районидаги Роза Люксембург номли колхозда ўртоқ Ракитин звеноси 5 гектар ернинг ҳар гектаридан 300 пуд,

Шипунов районидаги Мамонтов номли колхозида ўртоқ Шербинен звеноси 25 гектар ернинг ҳар гектаридан 250 пуд,

Кулундин районидаги «Новая деревня» колхозида ўртоқ Гулла звеноси 11 гектар ернинг ҳар гектаридан 240 пуд,

Белоглазов районидаги Чапаев номли колхозда ўртоқ Лобков звеноси 10 гектар ернинг ҳар гектаридан 210 пуд.

Қуйидаги совхозларнинг ишчилари ва мутахассислари баҳори буғдойдан мўл ҳосил етиштириш мажбуриятларини ўз устларига олдилар:

Олтой дон совхози 4000 гектар ернинг ҳар гектаридан 140 пуд,

«12 лет Октября» колхози 5000 гектар ернинг ҳар гектаридан 130 пуд,

Молотов номли дон совхози 4.400 гектар ернинг ҳар гектаридан 120 пуд,

Локтев дон совхози 4.000 гектар ернинг ҳар гектаридан 120 пуд.

Бошқа дон совхозлари гектаридан камида 100 пуддан ҳосил оладилар.

Биз қолоқ бригада, колхоз ва районларга ёрдам бериш блан бирга, баҳори буғдой ҳосилини анча ошириш ва ўлкадаги бошқа районларда ҳар гектар ердан камида 60 пуд ҳосил етиштириш мажбуриятини ўз устимизга оламиз.

3. Шундай миқдорда ҳосил олишни та'минлаш учун буғдойни яхши ерларга, асосан қўриқ ва партов ерларга экамиз ва бунинг учун ерларни ҳайдаб, яхши шудгор қилиб қўямиз.

Биз, энг яхши хилланган дон экиш учун уруғликни тўла тайёрламоқдамиз. Баҳори буғдойни яхши ҳайдалган ерларга агротехника жиҳатидан кўрсатилган энг яхши муддатларда экамиз: Ўлканинг жанубий районларида ва Кулундин районларида буғдойни 20 майдан кечикмай, бошқа районларда эса, 25 майдан кечикмай экиб бўламиз. Ғалла далаларини ёввойи ўтлардан барвақт тозалаймиз.

4. Биз тариқ экишга кўп э'тибор қиламиз. Бу йил 100 минг гектар ерга тариқ экамиз. Тариқ ҳосилини анча ошириш мажбуриятини ўз устимизга оламиз. Тариқ майдонининг ярмида ҳар гектардан камида 15 центнердан тариқ ҳосили олишга ва'да берамиз. Тариқ экиш олдидан ерни пухта ҳайдаб қўйиш, тариқни ўз вақтида экиш ва ёввойи ўтлардан тозалашга алоҳида э'тибор қиламиз. Сули ва арпани яхши ишланган ерларга ўз вақтида экишни та'минлаймиз ва бунинг натижасида сули ва арпадан ҳам мўл ҳосил оламиз.

5. Қанд лавлаги ҳосилини ҳам оширамиз ва бошқа ҳамма экинлар, чунончи: картошка, сабзавот, кунгабоқар, зиғир, канапля, махорка, ўт ҳосилининг ҳам оширилишини та'минлаймиз.

6. Уруғлик участкаларида янада мўл ҳосил етиштирамиз ва бу блан 1948 йилда барча экин майдонларига саралланган уруғлар экилишини та'минлаймиз.

7. Етиштирилган ҳосилнинг ҳаммасини ўз вақтида ҳеч нобуд қилмай йиғиштириб олиш учун ҳамма чораларни кўрамиз. Комбайнларни ва бошқа терим машиналарини ўз вақтида батамом ремонтдан чиқарамиз. Ҳарбир далачилик бригадасида усти ёпиқ хирмонлар ва ҳарбир дон совхозида дон қуритадиган сушилкалар қурамиз, асосий ғаллакор районларда эса ҳарбир бригадада дон сушилкалари қурамиз. Дон экинлари ҳосилини сентябрь ойида батамом йиғиштириб оламиз.

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА)

Олтой ўлкасининг қишлоқ хўжалик ходимларидан ўртоқ И. В. Сталинга мактуб

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

8. Ғалла йиғиштириб олина бошлаган биринчи кунларданоқ давлатга ғалла топшира бошлаймиз ва ғалла тайёрлаш давлат планини Улуғ Октябрь социалистик революциясининг XXX йиллигигача батамом бажарамиз.

Бошқа ҳамма экинларнинг ҳосилини ўз вақтида ҳеч нобуд қилмай йиғиштириб оламиз ва бу экинларни етиштириш юзасидан давлат олдида олган ҳамма мажбуриятларимизни тўла бажарамиз.

9. Бу йил кўпроқ ҳосил олишга ҳаракат қилиб, келгуси йилда янада кўпроқ ҳосил етиштириш учун мустаҳкам замин тайёрлаймиз. 1948 йилда баҳори буғдой экиш учун 1947 йилнинг ёзида камида 700 минг гектар ерни икки марта шудгор қилиб қўямиз ва куз фаслида камида 1 миллион гектар ерни шудгор қилиб қўямиз. 275 колхозда тўғри алмашлаб экишни жорий қиламиз ва ўлканинг алмашлаб экиш тартиби бузилган 1014 колхозида бу тартибни тиклаймиз. 7 минг гектар ерда экин майдонлари атрофига кўчатлар ўтқазамиз ва 350 гектар ерга мева кўчатлари ўтқазамиз.

10. Экинлардан мўл ҳосил олиш кўпроқ машина-трактор станцияларининг яхши ишлашига боғлиқдир. Биз, трактор ишларини ўз вақтида ва сифатли қилиб ўтказиш учун бутун кучимизни сафарбар қиламиз. Биз 1947 йилда кўкламги экин экиш бошланган биринчи кунлардаёқ барча МТСларда ҳарбир трактор бригадасининг сменалар юзасидан белгиланган нормаларни бажаришига эришиш мажбуриятини устимизга оламиз. Энг муҳим деҳқончилик ишларининг ҳарбир соҳасида трактор ишлари планининг бажарилишини та'мин этамиз. 15 футли комбайннинг камида 200 гектарга яқин ердаги ҳосилни ўриб-йиғиб олишини та'мин этамиз. Ҳарбир МТСнинг МТС иши учун давлатга натура ҳақи топшириш планини муддатидан илгари бажаришини та'мин этамиз.

11. 1947 йилда колхозлардаги отлар сонини 1946 йилдагига нисбатан 10,5 процент, қорамоллар сонини 12.5 процент, қўйлар сонини 15 процент ва чўчқалар сонини 96 процент кўпайтирамиз.

Колхозларда ҳарбир сигирдан олинадиган сут миқдорини 1946 йилдагига нисбатан камида 22 процент, совхозларда эса камида 7 процент оширишни та'минлаймиз. Давлатга чорвачилик маҳсулотлари топшириш йиллик планини 1 декабрьгача бажарамиз.

12. 1947 йилда колхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатидан янада мустаҳкамлаймиз, МТС ва совхоз ишларини кескин суратда яхши йўлга қўямиз, колхозларнинг жамоат бойлигини кўпайтирамиз, колхозчиларга меҳнат кунлари юзасидан бериладиган маҳсулот миқдорини анча оширамиз.

Биз ўртоқ Сталин та'лим бераётганидек зўр ғайрат блан самарали ишлаймиз.

Биз социалистик деҳқончилик ва чорвачилик соҳасида ишловчи ҳамма ходимларни Улуғ Октябрьнинг XXX йиллиги шарафига Бутун Иттифоқ социалистик мусобақасини қизитиб юборишга чақирамиз.

Яшасин улуғ социалистик Ватанимиз!

Яшасин Бутун Иттифоқ Коммунист (большевик)лар партияси!

Яшасин севикли доҳиймиз, устозимиз ва дўстимиз улуғ Сталин!

Бу мактуб Олтой ўлкасидаги колхозчилар, МТС ва совхоз ишчилари, хизматчилари ҳамда мутахассисларининг йиғилишларида муҳокама қилиниб, қабул этилган.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг 1947 йил давлат бюджети тўғрисида

Қ О Н У Н

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тақдим этилган Ўзбекистон ССРнинг Давлат бюджети Бюджет комиссиясининг доклади юзасидан қабул қилинган ўзгаришлар блан, чунончи: даромадлар бўйича ҳаммаси 3.183.255 минг сўм ва ҳаражатлар бўйича ҳаммаси 3.177.085 минг сўм миқдорида, даромадлар ҳаражатлардан 6.170 минг сўм ортиқ қилиб тасдиқлансин ва, бундан ташқари, бюджетда 1948 йил 1 январьга оборотда қоладиган маблағлар 94.434 минг сўм миқдорида белгилансин.

2. Ушбу Қонуннинг 1-нчи моддасига мувофиқ, Ўзбекистон ССРнинг Республика бюджети даромадлар бўйича 1.567.679 минг сўм миқдорида ва ҳаражатлар бўйича 1.561.509 минг сўм миқдорида, даромадлар ҳаражатлардан 6.170 минг сўм ортиқ бўлган миқдорда тасдиқлансин. Бюджетда 1948 йил 1 январьга қоладиган маблағлар 41.146 минг сўм миқдорида белгилансин.

3. Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикасининг 1947 йил бюджети ва Тошкент шаҳрининг ҳамда Ўзбекистон ССР областьларининг бюджетлари қуйидаги миқдорларда тасдиқлансин:

	Даромадлар бўйича	Ҳаражатлар бўйича (минг сўм ҳисоби блан)
Тошкент шаҳри	243632	243632
Тошкент области	203302	203302
Фарғона области	186696	186696
Андижон области	125354	125354
Наманган области	105276	105276
Самарқанд области	238501	238501
Бухоро области	125357	125357
Қашқадар'ё области	97464	97464
Сурхондар'ё области	71421	71421
Хоразм области	85449	85449
Қорақалпоғистон АССР	133124	133124
Маҳаллий бюджетлар бўйича жам'и —	1615576	1615576

4. Маҳаллий бюджетларда 1948 йил 1 январьга қоладиган бюджет маблағлари қуйидаги миқдорларда белгилансин:

(минг сўм ҳисоби блан)

Тошкент шаҳри	7310
Тошкент области	6173
Фарғона области	6356
Андижон области	4257
Наманган области	3588
Самарқанд области	8130
Бухоро области	4266
Қашқадар'ё области	3323
Сурхондар'ё области	2431
Хоразм области	2920
Қорақалпоғистон АССР	4534

5. 1947 йилда республика бюджетидан Қорақалпоғистон АССР бюджетига ва Тошкент шаҳри ҳамда областьларнинг бюджетларига маблағ ажратиш қуйидаги миқдорларда тасдиқлансин:

(минг сўм ҳисоби блан)

Тошкент шаҳри	141464
Тошкент области	166314
Фарғона области	134773
Андижон области	87216
Наманган области	79788
Самарқанд области	180518
Бухоро области	98163
Қашқадар'ё области	79628
Сурхондар'ё области	59318
Хоразм области	65391
Қорақалпоғистон АССР	105913

6. 1947 йилда давлат солиқлари ва даромадларидан Қорақалпоғистон АССР, Тошкент шаҳри ва Ўзбекистон ССР областьлари бюджетларига маблағ ажратиш қуйидаги миқдорларда белгилансин:

а) колхозлардан олинадиган даромад солиғи ва колхозчилар ҳамда якка хўжаликлардан олинадиган қишлоқ хўжалик солиғи тушумларидан 50 процент

б) молсиз муомалалардан олинадиган солиқдан 100 процент

в) машина-трактор станцияларининг даромадларидан 25 процент

г) аҳоли ўртасида тарқатилган давлат заёми суммасидан 50 процент

д) аҳолидан олинадиган даромад солиғи тушумларидан Қорақалпоғистон АССР, Тошкент, Фарғона, Андижон, Наманган, Самарқанд, Бухоро, Қашқадар'ё, Сурхондар'ё, Хоразм областьларининг бюджетларига ажратиладиган маблағ 50 процент

Тошкент шаҳри бюджетига 33 процент.

7. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига оборот солиғидан маҳаллий бюджетларга ажратиладиган маблағларнинг Ўзбекистон ССР Олий Совети томонидан тасдиқланган миқдорига қараб ҳарбир область ва Қорақалпоғистон АССР бўйича шу солиқдан маблағ ажратиш процентларини белгилаш топширилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. НИЁЗОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари А. АБДУЛЛАЕВ.

1947 йил 18 март.
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Советининг Президиумини сайлаш тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Советининг Президиуми қуйидаги составда сайлансин:

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси — **Ниёзов Амин Эрматович** — Бухоро область, Зарметон округининг депутати.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари:

Емцов Василий Яковлевич — Қорақалпоғистон АССР, Тўрткўл қишлоқ округининг депутати.

Содиқова Васила — Тошкент область, Чиноз округининг депутати.

Жуманазаров Матеке — Қорақалпоғистон АССР, Кегайли округининг депутати.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари — **Абдуллаев** Азиз — Андижон область, Каганович округининг депутати.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг а'золари:

Орипов Маҳмуд — Тошкент шаҳар Калинин округининг депутати.

Исамуҳамедов Муҳиддин — Тошкент область, Байитқўрғон округининг депутати.

Қодиров Азиз Мавлонович — Тошкент шаҳар Пролетар округининг депутати.

Ломанин Николай Андреевич — Андижон область, Ворошилов округининг депутати.

Маҳмудов Орзи — Самарқанд область, Пахтакор округининг депутати.

Мўминов Абдували — Наманган область, Уйчи округининг депутати.

Петров Иван Ефимович — Тошкент шаҳар Пушкин округининг депутати.

Раҳмонов Мадрайим — Хоразм область, Питнак округининг депутати.

Саримсоқов Тошмуҳамед Алиевич — Тошкент шаҳар Тельман округининг депутати.

Ҳомидов Азиз Ҳакимович — Хоразм область, Янгибозор округининг депутати.

Хусаинов Содиқ Хусаинович — Тошкент шаҳар Колхоз округининг депутати.

Шарипова Ибодат — Сурхондар'ё область, Хазорбоғ округининг депутати.

Юсупов Усмон Юсупович — Тошкент шаҳар Сельмаш округининг депутати.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси А. НИЁЗОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари А. АБДУЛЛАЕВ.

1947 йил 17 март.
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Граждан Кодексининг 420, 422, 423, 424, 429, 430 ва 433-нчи моддаларини ўзгартириш ва қўшимчалар киргизиш тўғрисида»ги фармонини тасдиқлаш ҳақида

Қ О Н У Н

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Граждан Кодексининг 420, 422, 423, 424, 429, 430 ва 433-нчи моддаларини ўзгартириш ва қўшимчалар киргизиш тўғрисида»ги Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. НИЁЗОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари А. АБДУЛЛАЕВ.

1947 йил 15 март.
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси ҳукумати — Ўзбекистон ССР Министрлар Советини тузиш тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Ҳукумати — Ўзбекистон ССР Министрлар Советини қуйидаги составда тузишга қарор қилади:

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси — **Абдураҳмонов** Абдужаббор.

Министрлар Совети Раисининг ўринбосари **Кабанов** Павел Андреевич.

Министрлар Совети Раисининг ўринбосари — **Глухов** Родион Михайлович.

Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва Қишлоқ Хўжалик Министри — **Раҳимов** Қосим Раҳимович.

Министрлар Совети Раисининг ўринбосари — **Носиров** Фатхулла Расулович.

Министрлар Совети Раисининг ўринбосари — **Султонов** Иззат Отахонович.

Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва Давлат План Комиссияси Раиси — **Абдуллаев** Ҳабиб Муҳамедович.

Автомобиль Транспорти Министри — **Моторин** Яков Сергеевич.

Нози-не'мат ва пардоз буюмлар Саноати Министри — **Абдужабборов** Абдусаттор.

Ички Ишлар Министри — **Бобожонов** Йўлдош.

Сув Хўжалиги Министри **Шубладзе** Константин Константинович.

Давлат Контроли Министри — **Йўлдошев** Мажид.

Давлат Хавфсизлиги Министри — **Басканов** Михаил Иванович.

Соғлиқни Сақлаш Министри — **Зоҳидов** Ҳаким Зоҳидович.

Ташқи Ишлар Министри — **Алиев** Ёқуб Юсупович.

Коммунал Хўжалик Министри — **Шомуродов** Абдулла.

Енгил Саноат Министри — **Степаненко** Юлия Леонидовна.

Ўрмон Хўжалиги Министри — **Шамсиддинов** Фаҳриддин Шамсиддинович.

Маҳаллий Саноат Министри — **Са'дуллаев** Абдулла.

Гўшт ва Сут Саноати Министри — **Сариқулов** Дуйсенқул Сариқулович.

Озиқ-овқат Саноати Министри — **Зуфаров** Холмуҳамед.

Бинокорлик Материаллари Саноати Министри — **Зиёдуллаев** Саидкарим.

Маориф Министри — **Муродхўжаев** Абдулла.

Совхозлар Министри — **Муҳамеджонов** Мирзаали.

Социал Та'минот Министри — **Очилбеков** Истам.

Тўқимачилик Саноати Министри — **Нусратов** Соҳиб.

Савдо Министри — **Рашидов** Фаттоҳ.

Молия Министри — **Исомиддинов** Мамажон.

Адлия Министри — **Умаров** Вали.

Сан'ат ишлари Бошқармасининг Бошлиғи **Ну'монов** (Яшин) Комил.

Маданий-оқартириш муассасалари ишлари Комитетининг Раиси — **Тожиева** Жамила.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. НИЁЗОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари А. АБДУЛЛАЕВ.

1947 йил 17 март.
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида

Қ О Н У Н

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг:

Иттифоқ-республика Нози-не'мат ва пардоз буюмлар Министрлигини тузиш тўғрисида;

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Бинокорлик материаллари саноати Бош бошқармасининг Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлигига айлантириш тўғрисида;

Ўзбекистон ССР Ер Ишлар министрлигини, Техника экинлари министрлигини ва Чорвачилик министрлигини Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги қилиб бирлаштириш тўғрисида;

Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлигини тузиш тўғрисида;

Ўзбекистон ССР Олий Советига сайланадиган Ўзбекистон ССР гражданларининг ёш даражаси тўғрисида деб чиқарган Фармонлари тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон ССР Конституциясининг тегишли моддаларига зарур ўзгартиш ва қўшимчалар киргизилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. НИЁЗОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари А. АБДУЛЛАЕВ.

1947 йил 15 март.
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий судини сайлаш тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Суди қуйидаги составда сайлансин:

Ўзбекистон ССР Олий Судининг Раиси — **Комилов** Кабир.

Ўзбекистон ССР Олий Судининг а'золари:

1. **Аҳмадхўжаев** Сайидғани.
2. **Блудова** Анна Терентьевна.
3. **Белицкая** Сарра Яковлевна.
4. **Мирмонов** Юнус.
5. **Муҳиддинов** Фахри.
6. **Мустақимова** Зоря Давидовна.
7. **Прудников** Анатолий Васильевич.
8. **Раҳматуллаев** Ни'мат.
9. **Руденко** Григорий Иванович.
10. **Соибназаров** Обидлин.
11. **Саҳибоев** Карим.
12. **Салимов** Оқил.
13. **Третьяков** Иван Михайлович.
14. **Шодмонов** Муслим.
15. **Шомирзаев** Абдуқосим.
16. **Хамадов** Ғабай Абдуллаевич.

Ўзбекистон ССР Олий Судининг халқ маслаҳатчилари:

1. **Алфёров** Пётр Дмитриевич.
2. **Александров** Александр Павлович.
3. **Охунов** Малла.
4. **Акрамова** Ибодатхон.
5. **Ашурова** Малика.
6. **Алибоев** Давлат.
7. **Афанасьев** Анастасий Матвеевич.
8. **Акимниёзова** Тайдик.
9. **Боқоев** Омон.
10. **Бойцов** Иван Иванович.
11. **Волков** Николай Романович.
12. **Давгань** Иван Трофимович.
13. **Зайцев** Александр Иванович.
14. **Заварин** Александр Павлович.
15. **Зайнуддинов** Зиёдулла.
16. **Землянова** Клавдия Алексеевна.
17. **Зайналов** Мирза.
18. **Исмоилов** Жума.
19. **Икромова** Маҳбуба.
20. **Қодирова** Олтинхон.
21. **Қодиров** Имомжон.
22. **Қаландаров** Ҳамро.
23. **Маҳмудхўжаева** Сония Назирхўжаевна.
24. **Муродов** Расул.
25. **Матсапаев** Айтбой.
26. **Нормуҳамедов** Юсуп.
27. **Нестеров** Пётр Сергеевич.
28. **Неумечеев** Евгений Иванович.
29. **Набиев** Иброҳим Саибович.
30. **Нуриддинов** Жамол.
31. **Нуркапов** Бесенбой.
32. **Собиров** Мамасоли.
33. **Старичков** Сергей Миронович.
34. **Саидова** Ҳикоят.
35. **Тетерина** Валентина Сергеевна.
36. **Турсунова** Муаззам.
37. **Тошқулов** Салом.
38. **Тошбоев** Аҳмаджон.
39. **Тўлаев** Ашур.
40. **Тилегенова** Урипкул.
41. **Хўжаев** Юнус.
42. **Ҳакимова** Адолат.
43. **Чирков** Виктор Иванович.
44. **Шаптаков** Эргаш.
45. **Эшонқулова** Тўрай.
46. **Юнусов** Маҳмуд.
47. **Ёқубова** Розия.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. НИЁЗОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари А. АБДУЛЛАЕВ.

1947 йил 17 март.
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон ССР Конституциясига ўзгартиш ва қўшимчалар киргизучи таҳрир комиссиясини тузиш тўғрисида

1. Ўзбекистон ССР Конституциясига ўзгартиш ва қўшимчалар киргизиш учун қуйидаги составда Таҳрир комиссияси тузилсин:

Комиссия раиси — **Саримсоқов** Тошмуҳамед Алиевич — Тошкент шаҳар, Тельман округининг депутати.

Комиссия а'золари:

Чиковани Михаил Герасимович — Тошкент шаҳар Фурманов округининг депутати.

Умаров Султон Умарович — Тошкент шаҳар Чапаев округининг депутати.

Комилов Кабир — Қорақалпоғистон АССР, Тахтакўпир округининг депутати.

Садовников Иван Мартьянович — Тошкент область Қизил Октябрь округининг депутати.

Алиев Ёқуб Юсупович — Қорақалпоғистон АССР, Нукус округининг депутати.

Манғутов Не'мат Муҳамеджонович — Қашқадар'ё область, Қарши шаҳар округининг депутати.

Попов Владимир Иванович — Тошкент область, Эски Қовунчи округининг депутати.

Абдуллаев Азиз — Андижон область, Каганович округининг депутати.

Рашидов Шароф — Самарқанд область, Токчилик округининг депутати.

Ҳомидов Азиз Ҳакимович — Хоразм область, Янгибозор округининг депутати.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. НИЁЗОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари А. АБДУЛЛАЕВ.

1947 йил 15 март.
Тошкент шаҳри.

Тошкент область сабзавотчиларининг кенгаши

21 мартда Тошкент область сабзавотчиларининг кенгаши бўлиб ўтди.

Кенгашни область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Муҳиддин Исамуҳамедов очиб, кенгашни чақиришдан мақсад — сабзавотчилик колхозларида ҳосилни бир ярим-икки ҳисса ошириш, Тошкент меҳнаткашларини сабзавот блан мўл-кўл та'минлаш чораларини белгилаш, ЎзК(б)П Марказий Комитети XVI пленумининг ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг «Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш тадбирлари тўғрисида» чиқарган қарорини бажариш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотининг вазифалари ҳақида ўртоқ Юсупов доклади юзасидан чиқарган қарорини амалга ошириш тадбирларини кўришдан иборатдир, деди.

Кенгаш қатнашчилари Самарқанд районидаги Каганович номли колхознинг иш тажрибаларини ўрганиш мақсадида шу колхознинг раиси ўртоқ Исмоил Иброҳимовнинг нутқини зўр диққат блан тингладилар. Ўртоқ Иброҳимов Самарқанд районидаги Каганович номли мевачилик ва сабзавотчилик колхозида меҳнатни қандай қилиб уюштирилгани, колхозда иш тартиби, аванс бериш усули ва бошқаларни муфассал гапириб берди.

Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг раиси ўртоқ Ғулом Маҳмуд Абдуллаев сўзга чиқиб, Самарқанд районидаги Каганович номли колхознинг иш тажрибаси Тошкент областидаги мева-сабзавот етиштирувчи колхозларда ҳам қўлланилиши лозим эканлигини айтди.

— Бизнинг колхозимизда ҳам, — дейди, — ўртоқ Абдуллаев — ҳамма иш қишлоқ хўжалик артелининг Сталинча Уставига мувофиқ олиб борилади. Шунинг учун ҳам колхозимиз сабзавот ва мевадан йилдан-йилга мўл ҳосил олмоқда. Ўтган 1946 йилда 389 гектар ердан 5 минг тоннадан ортиқ сабзавот олдик. 110 гектар картошка майдонимизнинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда салкам 24 тоннадан ҳосил олинди. Айрим звенолар бир гектар ердан 49 тоннадан картошка етиштиришга муваффақ бўлдилар.

Шунинг учун ҳам Ворошилов номли колхознинг а'золари ўтган йилги ҳарбир меҳнат кунларига 45 сўмдан пул, 7 килограммдан картошка, 3 килограммдан сабзавот ва дон олганлар.

— Биз, — дейди ўртоқ Абдуллаев, — ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг қарорига жавобан бу йил ҳарбир гектар еримиздан 35 тоннадан, алоҳида бригада ва звеноларимизда 40—50 тоннадан картошка ҳосили етиштирамиз.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Абдураҳмонов сўзга чиқиб, доҳиймиз ўртоқ Сталин томонидан қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида олдимизга қўйилган вазифаларни, бу вазифалар ВКП(б) Марказий Комитети февраль Пленумининг ҳамда ЎзК(б)П Марказий Комитети XVI Пленумининг қарорларида муфассал кўрсатилганини айтиб ўтди.

Ўртоқ Абдураҳмонов областьнинг сабзавот экувчи районларида эртаги сабзавот экиш мутлақо қониқарсиз бораётганини аниқ фактлар блан кўрсатиб ўтди ва сабзавотчиларни эртаги экинларни ўз вақтида экиб олишга чақирди.

Кенгаш қатнашчилари колхозларда меҳнатни ташкил қилиш соҳасида Самарқанд районидаги Каганович номли колхознинг иш тажрибаларини ўз колхозларида ҳам амалга ошириб, сабзавот ҳосилини бир ярим-икки ҳисса оширишга қарор қилди.

ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛАРИ КЕНГАШИДА

18 мартдаги мажлис

Э. Бевин раислик қилади.

Министрлар Кенгаши Германиядаги Контроль Кенгаши докладининг иқтисодий принциплар ва репарациялар тўғрисидаги қисмини муҳокама қилишни давом эттирди.

Ж. Бидо баёноти

Ж. Бидо ўз нутқининг бошида француз делегацияси Германия масалалари блан боғланган иқтисодий принциплар тўғрисидаги фикрларига хавфсизликни та'минлашни асос қилиб олганлигини айтади. Француз делегацияси Германиянинг ўз саноат ресурслари ва табиий бойликларидан урушга тайёргарлик кўриш учун яна фойдаланаолмаслигини истайди.

Франция ҳукумати Рур ва Рейн областьлари учун алоҳида тартиб белгилашни, шунингдек Саар области учун алоҳида тартиб белгилашни зарур деб ҳисоблайди.

Бидо Германиянинг ҳарбий имкониятларини тугатишни қаттиқ талаб этди. Чиқариладиган тошкўмир миқдори энг кўп даражага етказилиши керак ва Германия зиммасига, чиқариладиган тошкўмирнинг ма'лум бир қисмини ҳар ойда иттифоқчиларга юбориб туриш мажбурияти юкланиши лозим. Француз делегацияси бу чорани муҳокама қилинаётган шартноманинг асосий моддаларидан бири деб ҳисоблайди. Тошкўмир ҳарбий саноатнинг негизи бўлиб хизмат қилганлиги учунгина эмас, балки Германия ўз тажовузи натижасида зарар кўрган давлатларни тиклашга тошкўмири блан ёрдам бериши лозим бўлгани учун ҳам Германиянинг ихтиёрида қолдириладиган тошкўмир миқдори чекланиши керак.

Ишлабчиқарадиган маҳсулотнинг миқдори доим камайтирила бориши лозим бўлган саноат тармоқлари орасида пўлат эритиш саноати биринчи ўринда туради. Пўлат эритиш саноатида ишлабчиқариладиган маҳсулот миқдори Контроль Кенгаши томонидан 1946 йил март ойида белгиланган даражадан унча ошмаслиги керак.

Бидо Германияни иқтисодий жиҳатдан бирлаштириш тўғрисида бундай деди: турли доиралардаги бош қўмондонлар саноат корхоналарида 1946 йил март ойида белгиланган планлагидан ортиғроқ маҳсулот чиқаришга йўл қўйдилар; турли доиралардаги бош қўмондонлар саноат ускуналарини етказиб бериш юзасидан репарация программасининг бажарилишини ҳам кечиктирмоқдалар. Франция ҳукумати Рур ва Рейн областьлари тўғрисидаги низом-қоидаларнинг белгиланишини кутмасдан, Германияни ҳозирги мавжуд чегаралари доирасида иқтисодий жиҳатдан бутун бир мамлакат деб қарашдан ҳеч қачон воз кечмади. Франция ҳукумати томонидан қўйилган бирдан-бир шарт Саар областини Франциянинг иқтисодий ва валюта системасига дарҳол қўшишдан иборатдир.

Аммо, Германиянинг чегаралари аниқ белгиланмаганлиги сабабли ҳозирги вақтда Германиянинг марказий идораларини тузиш тўғрисидаги фикрларга қўшилиб бўлмайди. Акс ҳолда Германиянинг келгусидаги чегаралари ҳозирданоқ тайинлаб қўйилган бўлур эди. Франция ҳукумати ҳозирги вақтда, Германиянинг иқтисодий бирлиги муваққат ташкилот доирасида амалга оширилиши мумкин, деб ҳисоблайди.

Бидо Германиянинг экономикасига раҳбарлик қиладиган органларнинг тахминий тузилишини умумий шаклларда баён қилди. У Министрлар Ўринбосарларига «иқтисодий бирлик» деган та'бирдан нимани тушиниш кераклиги тўғрисидаги масала юзасидан доклад топширишни ҳам таклиф этди.

Бидо репарациялар ҳақида гапириб айтдики, белгиланган саноат даражасига тўғри келмайдиган заводлар ва саноат ускуналари қисқа вақт ичида вайрон қилиниши ёки репарация ҳақларини тўлаш учун олиниши лозим. Саноат ускуналари шу вақтгача мақбул сур'атлар блан етказиб берилмади. Франция ҳукумати саноат ускуналари дарҳол етказиб берила бошланиши керак деб ҳисоблайди. Бидо репарация тўловлари ҳисобидан ғарбий доиралардан етказиб берилаётган саноат ускуналари шу вақтгача жуда оз бўлиб келганлигини эслатиб ўтади.

Франция ҳукумати саноатнинг ишлаб чиқараётган маҳсулоти блан репарация ҳақларини тўлаш принципини инкор қилмайди. Аммо, бу масала бундан кейин янада пухта қараб чиқилиши керак. Бидо, Германия саноати кучайтириладиган бўлса, бу ҳол Германия ҳарбий саноатининг тикланиш хавфини туғдириши мумкин, деб ташвишланаётганлигини айтди.

Бидо сўзининг охирида Франция делегациясининг Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг иқтисодий масалалар ҳамда репарациялар юзасидан берадиган қўлланмалари тўғрисидаги таклифларини ўқиб берди.

ИТТИФОҚЧИЛАРАРО РЕПАРАЦИЯ АГЕНТЛИК ВАКИЛЛАРИНИ ЧАҚИРИШ ТУҒРИСИДА

Министрлар иқтисодий принциплар ҳамда репарациялар тўғрисидаги умумий фикрларини айтганларидан кейин, **В. М. Молотов**, Иттифоқчилараро Репарация Агентлиги шу тўғрида ўз фикрини изҳор қилишни сўраган эди, деди ва Иттифоқчилараро Репарация Агентлиги ўз фикрини айта олиши учун бу Агентликнинг вакилларини чақиришни яна таклиф этди.

Ж. Бидо бу таклифни қувватлади. Бидо Иттифоқчилараро Репарация Агентлигида 18 давлатнинг вакиллари борлигини айтди.

Д. Маршалл бу ерда вакиллари бўлмаган мамлакатлар вакилларининг Кенгаш олдида ўз фикрларини айтишлари учун имконият беришга қарши эмаслигини билдирди. Аммо Маршалл бундай деди: «Уларнинг фикрини эшитишдан бирор натижа чиқадими? Улар репарация масаласини ҳал этаолмайдиган кишилардир. Улар Репарация бюросининг ижрочи агентларидир, халос». Маршалл сўзининг охирида Иттифоқчилараро Репарация Агентлари вакилларининг Министрлар Кенгашида сўзлаш вақтини чеклашни ва уларнинг ўринбосарлар кенгашида батафсил сўзлашлари учун имкон беришни таклиф этди.

Э. Бевин мазкур вакилларга Министрлар Кенгаши мажлисида сўзлаш имконини беришга қарши чиқди ва уларга министрлар ўринбосарларининг кенгашида гапириш имконини беришни таклиф этди. У, сўзига илова қилиб айтдики, бу масала ғарбий давлатларга тааллуқлидир, чунки агентлик ғарбий доиралардан олинадиган репарациялар масаласини ҳам ҳал этади.

В. М. Молотов айтдики, репарациялар масаласи жуда муҳим масаладир. Бу масала кўп мамлакатларни ғоят қизиқтиради. Бу масала юзасидан Министрлар Кенгашига кўп марта мурожаат қилдилар. Молотов сўзини давом эттириб бундай деди: Бунинг сабаби ма'лум. Шу вақтгача секин ҳал бўлаётган, ба'зи ҳолларда эса ҳал этиш учун ҳеч қандай чора кўрилмаётган бу масала Кенгашнинг э'тиборини ўзига жалб этиши керак. Бу масала юзасидан айтиладиган фикрларни эшитмасак, тўғри иш қилмаган бўлур эдик. Молотов Бевиннинг сўнгги фикрига жавоб қайтариб, Кенгаш мажлисида шарқий доиралардан олинадиган репарациялар масаласига бу қадар кўп э'тибор қилинаётган экан, нима учун биз ғарбий доиралардан олинадиган репарациялар масаласи блан қизиқаолмаймиз, деди.

Молотов сўзини давом эттириб қуйидагиларни айтди:

— Совет делегацияси репарациялар масаласи тўғрисида такрор-такрор сўзлашга мажбурдир. Биз, Совет Иттифоқи Германиядан репарация олишни да'во қилаётганлигини яширaётганимиз йўқ. Биз қанча миқдорда репарация олиш ниятида эканлигимизни ҳам яширмаймиз. Биз икки йилдан буён бу масалани иттифоқчи ҳукуматларнинг муҳокамасига қўйиб келмоқдамиз.

Ғарбий мамлакатлар репарациялар масаласи блан қизиқмайдилар, ёки улар ҳеч қандай репарация олмаётирлар, деб ўйлаш мумкин. Ҳақиқий ҳол шундайми?

Фактларга э'тибор қилингиз. Буюк Британия ва Америка Қўшма Штатлари иттифоқчи қўшинлар қўлга туширган олтиннинг ҳаммасини олганликларини биламиз. Сўнгра, Буюк Британия ва Қўшма Штатлар Шарқий Европадаги ба'зи мамлакатларга қўйилган оз маблағларини истисно қилганда, немисларнинг чет эллардаги ҳамма маблағларини олганликларини ҳам биламиз. Ма'лумки, Германия савдо флотининг талайгина қисми ҳам Буюк Британия ва Америка Қўшма Штатлари ихтиёрига ўтиб кетди. Американлар ва инглизлар Германиянинг кўпгина жуда муҳим машина ва ускуналарини олиб кетдилар. Бу ҳам ҳаммага ма'лум. Ниҳоят, немисларнинг энг муҳим патентлари ва ихтиро'ларининг кўпи Қўшма Штатлар ва Буюк Британияга олиб кетилганлиги ҳам ма'лум. Матбуотнинг билдиришига қараганда, Қўшма Штатлар ва Буюк Британия ихтиёрига ўтган ана шу немис мулкларини ҳисоблаб кўрганда буларнинг қиммати 10 миллиард доллардан ортиқдир. Бу, репарация бўлмай нима? Булар Қўшма Штатлар ва Буюк Британия томонидан олинган жуда катта репарация эканлигини э'тироф қилмай бўлмайди. Бу тўғрида гапиришни истамайдилар, аммо территориясининг талайгина қисми босқинчилар томонидан вайрон қилинган ўз мамлакати учун репарация олишга ҳаракат қилаётган Совет Иттифоқининг репарациялар тўғрисидаги да'волари ҳақида жуда кўп гапирадилар.

— Бундан ташқари, Германия саноатининг ишлаб чиқараётган маҳсулоти репарация ҳақи сифатида Буюк Британияга, Америка Қўшма Штатларига ва Францияга ташилаётганлиги ма'лум. Бу мамлакатларга миллион-миллион тонналаб тошкўмир, жанубий Германиядан ёғоч ва тахта ҳамда бошқа моллар ташиб олиб кетилмоқда. Бу фактларнинг ҳаммаси ғарбий мамлакатларнинг ҳам репарация ҳақидан воз кечмаётганликларини, балки бу соҳада фаол иш кўраётганликларини кўрсатади. Шу сабабдан репарациялар масаласи гўё фақат Совет Иттифоқинигина қизиқтирмоқда деб айтиш ярамайди.

Бевин яна сўз олди ва Маршаллнинг бир-бирларимизни айблаб ўтириш масалани ҳал этишга ёрдам бермайди деб кеча айтган фикрларига қўшилди. Бевин Молотов томонидан келтирилган фактларни инкор қилишга уриниб кўрди ва Буюк Британия ҳамда Қўшма Штатлар томонидан олинган репарациялар тўғрисида совет матбуотида э'лон қилинган ма'лумотларга шубҳаланганлигини билдирди. У, патентлар масаласи устида тўхталиб ўтди ва, немисларнинг патентлари Англияда чиқарилган китобда э'лон қилинган эди ва бу китоб ҳар кимнинг қўлида бўлиши мумкин, деди. Бевин Кенгашда Иттифоқчилараро Репарация Агентлиги вакилларининг фикри эшитилмасин, балки бу масала ўринбосарларга ҳавола қилинсин, деб яна қаттиқ талаб қилди.

Молотов айтдики, Бевиннинг ёлғиз ўзигина Кенгашда ғарбий доиралардан репарациялар олиш соҳасидаги аҳвол қандай эканлиги тўғрисида баёнот эшитишга қарши чиқди. Маршаллнинг, бир-бирларимизни айблаш масаланинг ҳал этилишига ёрдам бермайди, деб айтган ва Бевин қўшилган мулоҳазаларига келганда, бундай мулоҳазалар бутунлай асоссиздир. Маршалл бир-бирларимизни айблаш мақбул эмас деб сўз бошлаб, Совет Иттифоқига қарши кўп айб қўйди, ҳолбуки бундай айб қўйишга ҳеч қандай асос йўқ эди. Совет делегациясига келганда шуни айтиш керакки, у Министрлар Кенгаши илгари биргаликда чиқарилган қарорларни амалга оширишда йўл қўйилаётган камчиликлар ва бузишларни очиб ташлаш лозим деган фикрда туради. Ҳақиқат ҳатто ўзингга унча ёқмаганда ҳам, ундан қўрқиш керак эмас.

Буюк Британия ва Қўшма Штатлар олган репарациялар тўғрисидаги ма'лумотлар совет матбуотидагина э'лон қилиниб қолмади. Совет матбуоти бундай ма'лумотларни Америка, Германия матбуотида ва бошқа мамлакатларнинг матбуотида э'лон қилинган хабарлардан олди. Немис патентлари тўғрисидаги масалага келганда шуни айтиш керакки, шу масаладан хабардор бўлган Жон Гриннинг хабари э'лон қилинган эди. Грин Америка Қўшма Штатлари савдо министрлиги ҳузуридаги Ахборот бюросининг мас'ул секретаридир. Шу блан бирга президент Трумэннинг фармонига мувофиқ бу Бюрога душман мамлакатларида ва озод қилинган мамлакатларда фан ва техника соҳасида эришилган ютуқлар, кашфиёт ва ихтиро'лар тўғрисида ма'лумот тўплаш топширилган. Грин ҳамма олдида сўзлаган нутқларида Қўшма Штатлар томонидан олинган патентлар жуда муҳим эканлигини та'кидлади ва «бу патентлар томма'носи блан репарациялардан иборат» деди.

Молотов сўзининг охирида айтдики, патентлар ғарбдаги иттифоқчилар олган репарацияларнинг бир қисми, халос. Ғарбий давлатларнинг шу вақтгача Германия ҳисобидан олган жуда катта бойликларнинг ҳаммасини унутиш ярамайди.

Шундан кейин **Маршалл** Қўшма Штатлар немисларнинг қўлда туширилган олтинини ўз мулки қилиш ҳуқуқини олмади, деди. Унинг айтишича, Қўшма Штатлар бу олтинни ўз қўлида ушлаб турган эмиш, халос. У, германлардан олинган патентлар тўғрисидаги ма'лумотлар Қўшма Штатларда босиб чиқарилмоқда ва ҳамма бу ма'лумотларни ўқий олади, деди. Сўнгра, Маршалл айтдики, Қўшма Штатлар Американинг Германиядаги оккупация доираларидан четга чиқарилаётган маҳсулот учун ўзига пул олмайди.

Бидо ўз нутқида айтдики, Франция ҳукумати Германиянинг ишлаб чиқараётган маҳсулотини етказиб бериш тартибида Германиядан репарация олмади. Германиядан Францияга етказиб берилаётган моллар, шу жумладан тошкўмир учун доллар блан ҳақ тўланмоқда.

Министрлар ўз ўринбосарларига Иттифоқчилараро Репарация Агентлиги вакилларининг фикрини эшитишни топширишга рози бўлдилар.

РЕПАРАЦИЯЛАР МАСАЛАСИДА АМЕРИКА ҚУШМА ШТАТЛАРИНИНГ ТУТГАН ЙУЛИ

Мажлис охирида Д. Маршалл Америка Қўшма Штатларининг репарация масаласи юзасидан тутган йўли ҳақида гапирди.

У, Америка Қўшма Штатлари президенти Трумэннинг 1945 йил 9 августда сўзлаган ва ҳаммага э'лон қилинган нутқидан парчалар ўқиб берди. Бу нутқда Америка Қўшма Штатлари ҳукуматининг Берлин конференциясида чиқарилган қарорлар ҳақидаги фикри баён қилинган. Сўнгра, — деди Маршалл, — Америка Қўшма Штатларининг давлат секретари Бирнс Берлин конференциясининг репарация масаласи юзасидан чиқарган қарори Қрим конференциясида тузилган дастлабки битимнинг ўрнини босади деган эди.

— Қўшма Штатлар ҳукуматининг тутган йўли шундан иборатки, — деди Маршалл, — у Берлин конференциясида чиқарилган ва Ялтада тузилган дастлабки битимнинг ўрнини босган қарорларга амал қилади. Биз Берлинда қабул қилинган қарорлардан Ялтада қабул қилинган қарорларга қайтишни истамаймиз.

Шундан кейин В. М. Молотов айтдики, Берлинда қабул қилинган қарорлардан Ялтада чиқарилган қарорларга қайтишни бу ерда ҳеч ким таклиф этгани йўқ. Аммо шуни эсга олиш керакки, Берлин конференциясининг репарациялар масаласи юзасидан чиқарган қарорида, бу қарор Ялта конференциясининг қарорига мувофиқ қабул қилинади, деб аниқ ёзилган.

19 мартдаги мажлис

Мажлисда В. М. Молотов раислик қилади.

Министрлар Кенгаши Германиядаги Контроль Кенгаши докладининг иқтисодий принциплар ва репарацияларга бағишланган бобини муҳокама қилишни давом эттирди.

Э. Бевин баёноти

Э Бевин мен, В. М. Молотовнинг 17 мартдаги баёнотида айтган кўпгина муҳим фикрларига қўшиламан, аммо ба'зи фикрларига қўшилаолмайман, деди. Жумладан Бевин Германиянинг марказий ма'мурияти масаласида, саноатни ривожлантириш масаласида ва Германия учун молия ислоҳоти плани тузиш масаласида Молотовнинг фикрига қўшилганлигини протоколга ёзиб қўйишни сўради.

Шу блан бирга Бевин репарациялар миқдорини қайта кўриб чиқиш тўғрисидаги масалада Америка делегациясининг фикрига қўшилганлигини айтди. Бевин, биз 20 миллиард доллар миқдорида белгиланган репарация ҳақини жуда кўп деб ҳисоблаймиз, деди.

Бевин Рур вилояти тўғрисидаги масалага тўхталиб бундай деди: бу ҳақда Британия ҳукуматидан йўл-йўриқ олдим. Бу йўл-йўриқ қуйидагилардан иборат: Берлин конференциясида Германия саноати устидан тўрт давлатнинг назоратини ўрнатиш ҳақида бир фикрга келинган эди. Шу блан бирга, Германиянинг иқтисодий жиҳатдан бир бутун мамлакат бўлиши ҳақидаги принцип Рур вилоятига ҳам жорий қилинади деб мўлжалланган эди. Лекин, Британия ҳукумати Рур вилоятида тўртта давлатнинг назорати ўрнатилишига рози бўлаолмайди.

Бевин Саар вилоятида француз ма'мурларининг территория бўлинишларини ўзгартганликларига тўхталиб, Британия делегацияси кейинроқ бу масала ҳақида ўз фикрини айтади, деди.

Британия ҳукумати Британия ва Америка оккупация доираларини иқтисодий жиҳатдан бирлаштириш тўғрисидаги битимни бекор қилишга рози бўлмайди. Бевин бу битимнинг Берлин конференцияси қарорларига хилоф эканлигини э'тироф қилди. Шу блан бирга Бевин, Британия ҳукумати «Германия учун ўз пулини ҳа деб сарфлай беришни» истамаганлиги учун бу чорани кўришга мажбур бўлди, деди.

Британия делегацияси репарация комиссиясининг ишини яна бошлашга қарши гапирди. Германиядаги Контроль Кенгаши репарация масаласи юзасидан зарур бўлган ҳамма йўл-йўриқларни бевосита Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашидан олмоғи керак.

Бевин ўз сўзининг охирида Бидонинг 18 мартда қилган баёнотига тўхталди. Бевин, мен Германиядан ҳар йили чиқариладиган тошкўмирнинг миқдорини тахминан белгилаб қўйиш ҳақида Бидонинг таклифини қабул қилаолмайман, деди. Британия делегациясининг фикрича, Германиядан чет мамлакатларга кўмир чиқариш Германия саноатининг умумий ҳажмини белгилашга боғлиқдир.

В. М. Молотов сўзи

Бевин жанобларининг бугунги баёноти бирқанча муҳим масалаларни тушинтириб беради ва биз учун катта аҳамиятга эгадир. Совет делегацияси бу баёнотни диққат блан ўрганади.

Бизнинг фикримизча, Германия масаласини кўрган вақтда Берлин конференциясининг қарорларига амал қилмоғимиз керак. Бу қарорлар бундан қарийб икки йил илгари қабул қилинган эди. Ҳозир, бу қарорлар Германияда иттифоқчи давлатларнинг ҳамжиҳат бўлиб биргалашиб ишлаши учун яхши замин бўлди ва бундан буён ҳам шундай бўлади, деб ишонч блан айтиш мумкин. Ўша вақтда қабул қилинган қарорларда ҳозир биз учун зарур бўлган ба'зи нарсалар йўқ, албатта, чунки ўтган давр ичида ҳукуматларимиз катта тажриба орттирдилар ва ҳозир Германияда иттифоқчилар олдида пайдо бўлган масалаларга тўлароқ жавоб бераоладилар. Шунга қарамай, Берлин қарорлари ҳозирги вақтда ҳам Германияда иттифоқчиларнинг биргалашиб ишлаши учун мустаҳкам замин бўлиб қолади.

Аммо яхши программага эга бўлишгина кифоя қилмайди, балки бу программанинг бажарилишини та'минлаш ҳам керак. Биз э'тироф қилмоғимиз керакки, Берлин конференциясида мўлжалланган программани бажаришда бизда жиддий нуқсонлар бор. Бу масалада аҳвол худди шундай бўлиб чиқди.

1. ҚАРОРЛАР ЧИҚАРИШ ВА УЛАРНИ БАЖАРИШ

Иттифоқчилар учун Берлин конференциясидаёқ қарорларни, масалан, иқтисодий масалалар юзасидан чиқарилган қарорларни бажарадиган махсус аппарат бўлиши зарурлиги равшан эди. Шу муносабат блан ўша вақтда қуйидаги қарор қабул қилинган эди:

«Ҳозирча ҳеч қандай марказий герман ҳукумати тузилмайди. Аммо, шунга қарамай, Германиянинг жуда муҳим ба'зи марказий ма'мурий департаментлари, чунончи молия, транспорт, алоқа йўллари, ташқи савдо ва саноат соҳасида иш кўрувчи департаментлари тузилади. Давлат секретарьлари раҳбарлигида бўладиган бу департаментлар Контроль Кенгашининг раҳбарлигида ишлайдилар».

Шундай қилиб, Берлин конференцияси ўз қарорларининг бажарилишини та'минлаш тўғрисида муайян қарор қабул қилди. Шу муносабат блан бешта марказий герман ма'мурият департаменти тузиш зарур деб топилган эди. Бу департаментлар Контроль Кенгашининг раҳбарлигида иш кўришлари керак эди. Лекин, биз бу қарорни амалга оширишга муваффақ бўлаолмадик.

Ҳозир Совет Ҳукумати Германия ҳукуматини тузиш масаласини яна кечиктириш мумкин эмас деб ҳисоблайди. Аммо ҳозирги вақтда ҳам бу йўлдаги биринчи қадам умум Германия миқ'ёсида бирнеча иқтисодий департаментлар тузишдан иборат бўлмоғи керак. Бунисиз, қабул қилинган қарорларнинг бажарилишини та'минлаб бўлмайди.

Биз бу ерда, Америка делегацияси Германияда бирнеча иқтисодий департамент тузилиши зарур деб ҳисоблайди, деган сўзларни эшитдик. Бугун Британия делегацияси ҳам бу фикрни қувватлади. Аммо биз Франция ҳукуматининг бу масалада илгаригидек ҳозир ҳам бошқача фикрда эканлигини биламиз.

Бидо жаноблари кеча Франциянинг фикрини баён қилиб берди. Биз Бидо жанобларининг мулоҳазаларига жуда э'тибор блан қарамоғимиз керак.

Мен ҳозирги вақтда бу масалага батафсил тўхталмоқчи эмасман. Аммо айни бир вақтда ташкилий ва сиёсий аҳамиятга эга бўлган бу масаланинг моҳияти ҳаммамиз учун етарли даражада равшандир. Э'тироф қилиш керакки, бу масала ҳал қилинмагунча, биз Кенгашимизда Германияга доир жуда муҳим иқтисодий масалалар юзасидан қабул қилинаётган қарорларнинг бажарилишига ишонаолмаймиз. Ана шу сабабли олдимизда бу масалани ўзаро келишиб ҳал қилиш вазифаси туради. Совет Ҳукуматининг фикрича, агар биз Берлин конференцияси қарорларига амал қилсак, шу блан бирга ҳарбиримиз далилларга э'тибор блан қулоқ солсак, биз бу муҳим масалани тўғри ҳал қилаоламиз. Кечиктирилмай ҳал қилиниши лозим бўлган вазифаларимиздан бири — Берлин қарорлари асосида бу масала юзасидан бир фикрга келишдан иборатдир.

2. ГЕРМАНИЯНИ ИҚТИСОДИЙ ЖИҲАТДАН БИРЛАШТИРИШ МАСАЛАСИ

Энди-ликда Германиядаги иқтисодий масаланинг моҳияти ҳақидаги фикрлар етарли аниқланди. Биз ҳаммамиз Германиянинг иқтисодий жиҳатдан бир бутун бўлишини э'тироф қиламиз. Ҳозирча биз ҳарбиримиз ўз фикримизни баён қилмоқдамиз. Аммо менда шундай таассурот туғилдики, бу ерда, менингча, истаганимизда ўзаро келишиб мувофиқлаштириш мумкин бўлмаган мулоҳазалар айтилмади. Ҳар ҳолда, ана шу мулоҳазаларни мувофиқлаштириш йўлларини топиш керак.

Маршалл жаноблари Германиянинг иқтисодий бирлигига доир олтита моддани айтиб ўтди. Бу моддалар қуйидагилардан иборат: табиий бойликлардан биргалашиб фойдаланиш, чет элларга мол чиқариш ва чет эллардан мол келтириш плани, репарациялар, молия ислоҳоти, бир жойдан иккинчи жойга кўчиб юриш эркинлиги, марказий герман ма'мурият агентликлари.

Бевин жанобларининг бу масала ҳақида айтган мулоҳазалари ҳам шунга яқиндир.

Бидо жаноблари Франциянинг фикрини баён қилди. Фикримча, бунда ҳам шериклари қўшиладиган мулоҳазалар кўп.

Совет делегацияси ўз фикрини баён қилди. Шу блан бирга совет делегацияси бу ерда баён қилинган фикрларни мувофиқлаштириш йўлларини топиш соҳасида ишлашга тайёр эканлигини билдиради.

Германия экономикасининг ҳажми масаласи ҳақида бир фикрга келишимиз керакми? Биз буни жуда муҳим ва зарур деб ўйлаймиз. Германиянинг экспорт-импорт (чет элларга мол чиқариш ва чет эллардан мол келтириш) плани ҳақида бир фикрга келишимиз керакми? Албатта керак. Молия ислоҳоти, бир жойдан иккинчи жойга кўчиб юриш эркинлиги ва бошқа масалалар ҳам шундай муҳимдир. Аммо бизнинг фикримизча, бунда асосий масала шундан иборатки, Германиянинг иқтисодий бирлиги масаласи репарациялар масаласини ўз ичига оладими-йўқми. Совет Ҳукуматининг фикрича, Германиянинг иқтисодий бирлиги шундай масалаки, у Германиянинг репарациялар тўлаши ҳақидаги масалани ҳам ўз ичига олади, албатта.

Бу ерда, Буюк Британия Германия устидан назорат қилиб туриш юзасидан ўз зиммасига олган мажбуриятлар муносабати блан бўлган харажатларини янада кўпайтиришни истамайди, дейилди. Бошқа министрлар ҳам бу ҳақда гапирдилар. Бу ҳолда, Совет Ҳукумати ҳам бундай баёнот қилишга бошқаларга қараганда кўпроқ ҳақлидир.

Демак, Германия ўз территориясининг оккупация қилиниши ва Германияда иттифоқчиларнинг контроль органлари бўлиши зарурлиги муносабати блан ма'лум миқдордаги харажатларни ўз зиммасига олмоғи керак. Бу — шубҳасиздир. Германия иттифоқчилар олдидаги барча мажбуриятларини бажариши лозим. Бу мажбуриятлар жумласига репарациялар тўлаш ҳам киради, албатта.

Берлин конференцияси Германиянинг иқтисодий бирлиги ва репарациялар тўлаши ҳақида айни бир вақтда қарор чиқарди. Агар бизга иқтисодий масалаларни Германиянинг иқтисодий бирлигини та'минлайдиган, аммо Германиянинг репарация тўлашини та'минламайдиган тарзда ҳал этишни таклиф қилинса, биз бунга рози бўлаолмаймиз. Бунинг устига, бундай таклиф Берлин конференциясининг қарорларига хилоф бўларди. Агар биз ҳаммамиз Германиянинг иқтисодий бирлигини амалга ошириш унинг репарациялар тўлашига хилоф эмас, балки репарациялар масаласини ҳал этишни албатта ўз ичига олади деб э'тироф қилсак, бу ҳолда қолган масалалар ҳақида бир фикрга келиш қийин бўлмайди. Асосий масала шундаки, биз Германиянинг иқтисодий бирлиги масаласини ҳал қилиш блан бирга, репарациялар ҳақидаги масалани ҳам ҳал қилмоғимиз керак.

3. РЕПАРАЦИЯЛАР ҲАҚИДАГИ МАСАЛА

Репарациялар ҳақидаги масалага келганда эса, бу масалада ҳам биз учун Берлин конференциясида тузилган битим асос бўлмоғи керак. Лекин биз Берлин конференциясининг қарорларини Қрим конференцияси қарорларига қарама-қарши қилиб қўйишга рози бўлаолмаймиз. Ҳақиқатан ҳам, Берлин конференциясида қабул қилинган битимда Германия масаласи ҳақида айтилган сўзларни, чунончи «бу битимдан мақсад — Германия тўғрисидаги Қрим декларациясини бажаришдир» деган сўзларни унутиш ярамайди. Шунга ҳам э'тибор қилмасдан бўлмайдики, Берлин конференциясининг репарациялар тўғрисидаги қарорида тўғридан-тўғри, бу қарор «Қрим конференциясининг қарорига мувофиқ қабул қилинади» дейилади.

Репарациялар ҳақидаги масаланинг асослари Берлин конференциясидан илгари чақирилган Қрим конференциясининг қарорларида белгиланган эди. Берлин конференцияси Қрим конференциясида қабул қилинган аввалги қарорни кенгайтириб, жумладан доираларда репарациялар тўлаш тартибини белгилади. Шу сабабдан биз, Берлин конференциясининг қарорлари муносабати блан Қрим конференциясининг қарорлари бекор қилинган ҳисобланади, деган да'воларни нотўғри деб топамиз. Биз бундай фикрга қўшилаолмаймиз ва бу фикр иттифоқчилар ўртасида тузилган Берлин битимига хилоф деб ҳисоблаймиз.

Совет мамлакати босқинчилардан кўп зарар кўрди. Репарациялар масаласи кўрилган чоқда буни доим тилга олишга тўғри келади. Совет Ҳукумати шу муносабат блан мамлакатимизга хайрихоҳлик билдирилганлиги учун ташаккур изҳор қилади. Лекин, ҳарҳолда масала шундай тарзда турибдики, совет кишилари репарациялар масаласини тезроқ ҳал қилиш кераклигини бошқа кишиларга қараганда кўпроқ ҳис қиладилар.

Германия таслим бўлган кундан бери деярлик икки йил ўтди. Совет Иттифоқи Британия, Америка ва Франция доираларидан олиши лозим бўлган репарациялар масаласида аҳвол қандай?

Ҳақиқий аҳволни кўздан кечирайлик.

Ўтган бутун давр ичида, 1947 йил 1 январьгача, Совет Иттифоқи ғарбий доиралардан (агар ҳақ тўланмай репарация ҳисобига етказиб берилган мол-мулкларни э'тиборга олсак) жам'и 5 миллион доллар репарация олган. Бундан ташқари, Совет Иттифоқи ғарбий доиралардан Берлин битимига мувофиқ бошқа моллар блан ҳақ тўлаб олинадиган мол-мулклар ҳисобидан 7,5 миллион доллар репарация олди. Демак, Совет Иттифоқи ғарбий доиралардан ҳақ тўламай атиги 5 миллион долларлик репарация олган, халос. Агар ўтган давр ичида Совет Иттифоқига тўланадиган бутун репарация шундан иборат бўлса, бу — Совет Иттифоқининг катта хатоси бўлур эди. Лекин Совет Ҳукумати бундай хатога йўл қўймади. Совет кишилари ғарбий доиралардан репарациялар берилишини кутиб, Германиянинг шарқий доирасидан репарациялар олиш ҳақида чора кўрмай қўл қовуштириб туролмадилар. Германиянинг шарқий доираси учун Совет Ҳарбий Ма'мурияти бевосита жавобгардир.

Совет Ҳукумати Берлин конференциясининг қарорларига мувофиқ Германиянинг совет доираси Совет Иттифоқига репарация тўлаш юзасидан бўлган топшириқни бажариши учун зарур чораларни кўрди. Бу репарациялардан тегишли қисми Польшага берилди. Шу вақт ичида, Германиянинг ҳарбий эҳтиёжларига хизмат қилган заводларнинг ускуналари олинди ва СССРга ташилди. Шу вақт ичида, совет доирасида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотдан ҳам репарация тўланди. Германиядаги ба'зи корхоналар репарация ҳисобига Совет Иттифоқи эҳтиёрига берилди. Кези келганда шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, бу ерда мазкур корхоналарнинг территория жиҳатидан дахлсизлик ҳуқуқидан фойдаланаётганликлари ҳақида гап бўлди. Бу корхоналар гарчи Совет Иттифоқига қарашли бўлсалар ҳам, аммо Германиядаги қонунлар асосида ишлаётирлар.

Совет Ҳукумати репарациялар тўғрисидаги қарорларнинг бажарилиши учун совет доирасида нималар қилинганлиги ҳақида зарур вақтда иттифоқчиларга ахборот беришга тайёрдир. Вақти келганда, Совет Иттифоқи бу ҳақда бир тийинини ҳам қолдирмай кўрсатиб ёки бир долларини ҳам қолдирмай кўрсатиб тўла ҳисоб беради. Лекин бошқа мамлакатлар ҳам шундай қилмоғи керак, албатта.

(ОХИРИ ТУРТИНЧИ БЕТДА)

Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашида

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА)

Аммо, шуни э'тироф қилиш кераккн, агар Совет Иттифоқи Германиянинг совет доирасида репарацияларни ундириб олиш ҳақида юқорида айтилган чораларни кўрмаса, у ҳозир ҳам ҳечқандай репарация олмаган ҳолда қолур эди. Шу блан Берлин конференциясининг қарори бу соҳада ҳам бажарилмаган бўлур эди. Совет Хукумати репарациялар тўғрисида Берлин конференциясида ўзаро келишиб чиқарилган қарорнинг ақалли совет доирасида бажарилиши учун тегишли чора кўриб жуда тўғри қилди.

Шу блан бирга Совет Хукумати репарация тўғрисидаги қарорнинг ғарбий доираларда бажарилмаганлигидан норози эканлигини билдиради, албатта. Шу блан бирга биз репарацияларнинг умумий миқдори ҳақида бир фикрга келиш керак, деб ҳисоблаймиз. Ҳақиқатан ҳам, ҳаддан ташқари кўп репарация олинишига йўл қўйиб бўлмайди. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотдан репарация ҳисобига мол етказиб бериш масаласида ҳам бир фикрга келмоқ керак. Бунисиз репарациялар тўғрисидаги қарорнинг бажарилишини та'минлаб бўлмайди.

Сўнгра, Қрим конференциясининг Иттифоқчилараро Репарация Комиссияси тузиш ҳақидаги қарорини эслатиб ўтиш зарур.

Берлин конференцияси бундай комиссиянинг зарурлигини та'кидлади. Бу комиссия Москвада ишга киришган эди. Америка ҳукуматининг таклифига биноан комиссия Москвадан Берлинга кўчирилди. Бу комиссияда ишлаш учун ўз вақтида Берлинга совет вакиллари юборилди. Афсуски, бошқа ҳукуматларнинг вакиллари Берлиндаги Репарация Комиссиясининг ишида қатнашмади. Ҳозир биз бу комиссиянинг ишини яна бошлашни таклиф этамиз.

Бевин жанoблари Иттифоқчилараро Репарация Комиссиясининг ишини Москвада бошлашга қаршилик билдирди. Лекин, Совет Хукумати бу комиссия Москвада ишласин деб таклиф қилмайди. Биз Берлинда бу комиссиянинг ўз ишини бошлаши кечиктирилмасин деб талаб қилмоқдамиз. Биз, Франция делегациясининг Репарация Комиссияси ўз ишини бошлаши керак деган баёнотини мамнуният блан эслатиб ўтамиз.

4. ГЕРМАНИЯ САНОАТИНИНГ ҲАЖМИ

Сўнгра, Германия саноатининг ҳажми ҳақидаги масалада бир фикрга келиш муҳимдир.

Совет Хукумати Германияда тинч давр учун зарур молларни ишлаб чиқарадиган саноатнинг ҳажмини чеклаш керак эмас, чунки герман саноати тўртта иттифоқчи давлат назорати остидадир ва келгусида ҳам ма'лум давр ичида тўртта иттифоқчи давлат назорати остида бўлади, деб ўз фикрини айтди. Иттифоқчиларнинг назорати Германия саноатининг ҳарбий корхоналарни тикламаслигини, бу саноатнинг фақат Германиядаги тинч даврдаги эҳтиёжларни қондириш учун ривожлантирилишини та'минламоғи керак. Тўрт ҳукуматимиз ўзаро келишиб тегишли қарорлар чиқариш йўли блан барча сулҳпарвар давлатларнинг манфаати учун бу вазифани ҳал қила оладилар. Бу эса, герман халқининг эҳтиёжларини яхшироқ қондириш, шунингдек Германиянинг иттифоқчилар олдидаги мажбуриятларини, шу жумладан репарация тўлаш мажбуриятларини бажариш имконниятини беради.

Тажриба Германия саноатининг ҳажми ҳақида ўтган йил март ойида чиқарилган қарорнинг унча қониқарли бўлмаганлигини кўрсатди. Бу қарорни қайтадан кўриб чиқиш керак. Бизга, герман саноатининг ўзаро келишиб белгиланган ҳажми даставвал Германиянинг экспорт-импорт планини бажаришни та'минлаши керак, фақат шундан кейингина репарация тўловини бажариш ҳақида гапириш мумкин, дейдилар. Биз бу фикрга қўшила олмаймиз. Биз Германия саноати учун белгиланган планда бутун эҳтиёжлар, шу жумладан мамлакат ичидаги эҳтиёжлар ва чет элларга мол чиқариш тўғрисидаги талаблар назарга олингани ҳолда, Германиянинг репарация тўлаш юзасидан бўлган мажбуриятлари э'тиборсиз қолдирилишига рози бўлаолмаймиз. Агар биз герман саноатини ривожлантириш планини Германиянинг ички эҳтиёжларини, шу жумладан Германиянинг чет мамлакатлар блан бўлган савдосини кучайтириш йўли блан четдан ма'лум миқдорда мол келтиришни ҳам та'минлаш, шунингдек Германиянинг репарация тўлаш юзасидан бўлган мажбуриятларини бажаришини назарга олиб тузиш ҳақида бир фикрга келсак, шу блан бу муҳим масалани ҳал қилган бўламиз. Масалани амалий жиҳатдан кўриб чиқиш Германия саноатининг ҳажми ҳақида мувофиқ қарор тайёрлашга ёрдам берган бўлур эди.

Ма'лумки, Франция ҳукумати Франция учун Германиядан етказиб бериладиган тошкўмирнинг миқдорини белгилаш масаласини олдимизга қаттиқ қўяётир. Совет Хукумати бу фикрни ма'қул деб ҳисоблайди. Биз Министрлар Кенгаши бу масалада Франциянинг ва бошқа манфаатдор мамлакатларнинг қонуний талабларини қондирар ва бу масаладаги қийинчиликларни бартараф қилар деб ишонамиз.

Тошкўмир масаласига алоҳида э'тибор бермоқ керак. Дарҳақиқат, нима учун Германиянинг Британия доирасида урушдан илгариги даражага нисбатан фақат 41 процент тошкўмир чиқарилади, совет доирасида эса, гарчи шароит анча оғир бўлса ҳам, 74 процент миқдорида тошкўмир чиқарилади. Нима учун Британия доирасида кулранг кўмир урушдан илгариги даражага нисбатан 74 процент миқдорида чиқарилади, аммо совет доирасида 84 процент миқдорида чиқарилади? Нима учун Германияда кўмир чиқаришни урушдан илгаригига нисбатан 80 процент ёки 90 процентга ёки 100 процентга етказиш мумкин эмас? Бу ишда бажариб бўлмайдиган ҳечнарса йўқ. Иккинчи томондан, агар биз умумий кучимизни Германияда саноатнинг тинч давр учун маҳсулот чиқарадиган тармоқларини ривожлантиришга қаратсак, — немисларнинг қўлидан иш келадику, охир!—биз шу блан оккупация қилган мамлакатларнинг Германиядаги ўз мажбуриятларини бажаришини ҳам енгиллаштирамиз. Германияда тинч давр учун зарур маҳсулот ишлаб чиқарадиган саноатни бирмунча ривожлантириш имконияти берилса, бу ҳолда иттифоқчиларнинг Германиядаги ҳаражатлари кўпаймайди, балки камаяди.

5. РУР МАСАЛАСИ ҲАҚИДА

Ниҳоят, Рур саноат вилояти ҳақида бирнеча сўз.

Совет Иттифоқи бошқа иттифоқчилар каби, Рурга айниқса э'тибор беради, албатта. Бу — герман милитаризмининг суянчидир, чунки Германиянинг ҳарбий имкониятлари шунга негизланади. Рур вилояти устидан назорат қилиб туриш мас'улиятини биргина мамлакатнинг ўз зиммасига олиши жуда хатарлидир. Бу мас'улиятни тўртта иттифоқчи давлатнинг биргалашиб ўз зиммасига олиши жуда тўғри бўлур эди.

Тўрт иттифоқчи давлат Германиянинг бутун экономикасини, демак бутун герман саноатини назорат қилиб туриши керак. Биз шу кенгашда бунга эришмоғимиз керак. Шу блан бирга биз Германиянинг ҳарбий имкониятлари нуқтаий назаридан алоҳида аҳамиятга эга бўлган Рур саноат вилояти устидан тўрт иттифоқчи давлатнинг махсус назорати ўрнатилиши кераклиги ҳақида бир фикрга келмоғимиз зарур.

Мен бу масала Берлин конференциясида қандай муҳокама қилинганлигини эслатиб ўтиш учун тарихий кичик бир мисолни келтирмоқчиман.

Ўша вақтда Совет Хукумати Рур саноат вилоятига Германиянинг бир қисми деб қаралсин, Рур вилоятига нисбатан тўрт давлатнинг назорати ўрнатилсин, деб таклиф қилгач, бунинг учун Буюк Британия, Франция, Америка Қўшма Штатлари ва Совет Иттифоқи вакилларидан иборат тегишли Контроль Кенгаши тузиш мўлжалланган эди.

1945 йил 31 июльда Берлин конференциясида бу масала кўрилган чоқда Бевин жаноблари бундай деган эди (мен Берлин конференциясидаги бизнинг секретариатимиз томонидан ёзилган протоколдаги сўзларни ўқиб бераман):

«Французлар бўлмаганлиги сабабли мен бу масалани муҳокама қилаолмайман. Бу жуда катта принципиал масала, французлар бу масалада жуда манфаатдордир».

Бу масалани муҳокама қилиш қандай давом этганлиги ҳақида шу протоколдан яна бир парчани ўқиб бераман:

«**Сталин.** Эҳтимол Рур вилоятини назорат қилиш масаласини ҳозирча кечиктириш мумкиндир, Рур вилояти Германиянинг бир қисми бўлиб қолади деган фикрни эса бу ҳужжатда акс эттирамиз.

Трумэн. Бу, сўзсиз, Германиянинг бир қисмидир».

Биз ёзган протоколнинг охирги қисмида бундай дейилади:

«**Бевин.** Мен бу масаланинг вакилларимиз блан бундан илгари қандай муҳокама қилинганлигини билмаганлигим сабабли бунга қўшилаолмайман. Мен Германиянинг ҳарбий имкониятларини камайтириш учун Рурни халқаро назорат остига олиш фикри бўлганлигини биламан.

Бу фикр муҳокама қилинган эди. Мен масалани яна муҳокама қилгангa қадар Рурни Контроль Кенгаши Ма'мурияти ихтиёрида қолдиришга розиман. Лекин, мен бу масалани аниқлаш учун ўз ҳукуматим блан сўзлашишни истар эдим. Мен бу масалани Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашига топширишга тайёрман, чунки бу — менга масалани чуқур ўрганиш имкониятини беради.

Сталин ва Трумэн бу таклифга қўшиладилар».

Мана бундан Берлин конференциясида Рур саноат вилоятини назорат қилиш масаласини Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашига ҳавола қилиш ҳақида бир фикрга келинганлиги кўрилади. Аммо, Совет Хукумати таклиф қилишига қарамай, бу иш қилинмади. Иккинчи томондан, биз Рур вилоятида иттифоқчи давлатлардан бири бирёқламалик блан жуда муҳим чоралар кўраётганлигини биламиз.

Совет Ҳукуматининг фикрича, биз 1945 йилда бажарилиши лозим бўлган бу ишни ақалли ҳозирги вақтда бажармоғимиз керак. Шу сабабли Совет Хукумати Рур саноат вилоятида тўртта Иттифоқчи давлатнинг назоратини ўрнатиш тўғрисидаги таклифини яна эслатиб ўтади.

Д. Маршалл баёноти

Д. Маршалл Британия делегацияси бошлиғи Бевиннинг баёнотидан қаноат ҳосил қилганлигини айтди. Д. Маршалл тўрт давлат делегацияларининг фикрларини мувофиқлаштириш мумкинлиги ҳақидаги мулоҳазага ҳам қўшилди.

Совет делегацияси, — деди Маршалл ўз сўзини давом эттириб, — янги репарация программаси тузиш ҳақида ба'зи таклифларни киргизди. Бу таклифларда Германия саноати ишлаб чиқараётган маҳсулотдан мол етказиб беришга анчагина э'тибор берилади. Илгари совет вакиллари Германияда пўлат ишлаб чиқаришни чеклаш керак деб талаб қилган эдилар. Ҳозир эса, Германияда ҳар йил пўлат ишлаб чиқариш яқин фурсатда 10 — 12 миллион тоннага етказилсин деган масала қўйилмоқда. Америка делегациясининг фикрича, пўлат ишлаб чиқаришни бундай кўпайтириш Германиянинг ҳарбий-саноат имкониятларини кучайтиришга сабаб бўлиши мумкин.

Шу блан бирга Қўшма Штатлар делегацияси репарация программаси бажарилиши лозим бўлган муайян муддатни белгилашга розидир. Репарация олишга ҳақли бўлган давлатлар репарация ҳисобига қандай мулклар ва қачон берилажагини билмоқлари керак. Бу эса, уларга ўз хўжаликларини планлаш имкониятини беради. Бу айни вақтда Германияга ҳам тааллуқлидир. Германия ҳам ўз саноатини тиклаш учун ўз ихтиёрида қолдириладиган ресурслар тўғрисида хабардор қилиниши керак.

Мажлис охирида Франция делегациясининг бошлиғи Ж. Бидо мунозарада тилга олинган ба'зи масалалар ҳақида келгуси мажлисда Франция делегациясининг фикрини баён қилажагини айтди. (ТАСС).

ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛАРИ УРИНБОСАРЛАРИНИНГ ГЕРМАНИЯ МАСАЛАСИ БЛАН ШУҒУЛЛАНУЧИ КЕНГАШИ

Сулҳ шартномасини тайёрлаш тартибини муҳокама қилиш

18 мартда Ташқи Ишлар Министрлари Ўринбосарларининг кенгашида Министрлар Кенгашининг Германия блан тузиладиган сулҳ шартномаси лойиҳасини тайёрлайдиган доимий комитетларини тузиш масаласи муҳокама қилинди. Тўртта доимий комитет тузишни Министрлар Кенгашига тавсия қилишга қарор берилди. Бу қарорга биноан Германиянинг сиёсий тузими ва конституцияси масалаларини кўручи комитет, территорияни ўзгартиш ва бунга боғлиқ масалаларни кўручи комитет, Германиянинг иқтисодий тузилиши ва репарациялар масаласини кўручи комитет, қуролсизлантириш ва ҳарбий кучларни битириш комитети тузилади.

Бу доимий комитетларнинг составн масаласига келганда эса, кенгаш қатнашчилари аввалги фикрларини қувватлайдилар. Совет ва Франция делегациялари, доимий комитетлар Кенгаш а'зоси бўлган тўртта давлат вакилларидан иборат тузилсин, деб таклиф қилмоқдалар. Америка Қўшма Штатлари делегацияси, комитетлар тўртта давлат вакилларидан, шунингдек «18 ёки 19 иттифоқчи давлатнинг мувофиқ миқдорда белгиланган вакилларидан» иборат бўлсин, деб тавсия қилади. Буюк Британия делегацияси эса аввалгича, комитетлар составига тўртта давлат вакилларидан ташқари бу комитетларнинг ишида иштирок қилишга қарор берган иттифоқчи давлатларнинг вакиллари ҳам киритилсин, деб талаб қилмоқда.

Кув де Мюрвилль айтдики, Франция делегациясининг доимий комитетлар составига Министрлар Кенгаши а'зоси бўлган тўртта буюк давлатнинг вакиллари гина киритилсин, деган таклифи Потсдам қарорларига мувофиқдир. «Аммо биз,—деди Кув де Мюрвилль,—ўзимизни Постдам қарорлари блан жуда ҳам боғлиқ деб кўрсатишни истамаймиз. Агар шерикларим бу қарорларни ўзгартириб, бу соҳада илгарига қараб силжишга рози бўлсалар, уларга астойдил қўшилар эдим». Бу баёнот муносабати блан совет вакили А. Я. Вишинский қуйидагиларни айтди: «Бутун масала шундаки, бундай қилинганида илгарига қараб қадам қўйиладими ёки орқага қараб қадам ташланадими? Совет делегациясининг фикрича, Берлин қарорларидан чекиниш — илгарига қараб қадам қўйиш эмас, балки орқага қараб силжиш бўлади. Британия делегациясининг сулҳ шартномасини тайёрлашни кенгайтирилган конференцияга топшириш керак деган таклифи орқага қараб қадам қўйишдир, чунки бундай конференцияда буюк давлатларнинг та'сири сезилмайди ва жавобгарлиги ҳам бўлмайди».

Вишинский Берлин қарорларини қайтадан кўриб чиқишнинг мақбул эмаслигини эслатиб ўтди. Ташқи Ишлар Министрлари Кенгаши иттифоқчи давлатларга сулҳ шартномасини тайёрлашда кенг қатнашиш имкониятини берди. Вишинский иттифоқчи давлатларнинг бу ишда тўрт йўл блан қатнашаётганлигини эслатиб ўтди. Биринчидан, Берлин конференциясининг қарорларида бундай дейилган: «Кенгаш ўзида а'зо бўлмаган давлат бевосита манфаатдор масалани қараб чиққан вақтда, бу давлат мазкур масалани муҳокама қилиш ва ўрганишда қатнашиш учун ўз вакилларини юборишга таклиф қилиниши лозим». Иккинчидан, ўринбосарлар иттифоқчи ҳукуматларнинг ахборот консультация кенгашини уюштириш ҳақида бир фикрга келдилар. Бу кенгашнинг ишида барча иттифоқчи давлатлар, Германия блан қўшни бўлган иттифоқчи давлатлар ёки Германияга қарши олиб борилган умумий курашда ўз қуролли кучлари блан қатнашган давлатлар иштирок қилмоғи керак. Учинчидан, Министрлар Кенгаши шартнома лойиҳасини тайёрлагандан кейин, лойиҳа сулҳ конференциясида муҳокама қилинади. Бу конференцияда Германияга қарши олиб борилган курашда ўз қуролли кучлари блан қатнашган иттифоқчи давлатлар ҳам иштирок қилади. Тўртинчидан, Ташқи Ишлар Министрлари Ўринбосарлари Кенгашида, шу йил февраль ойида Лондонда бўлиб ўтганидек манфаатдор давлатларнинг фикри эшитилиши мумкин.

Вишинский айтдики, совет делегацияси бошқа давлатларни бевосита манфаатдор бўлган масалаларни ўрганмоқ учун кичик комитетларга чақириш керак деган таклифларни муҳокама қилишга тайёрдир. Лекин совет делегацияси Министрлар Кенгашининг ишчи органлари бўлган доимий комитетларни жуда кенгайтириб, уларнинг муқаррар мунозара клубига айлантирилиб юборилишига аввалгича қат'иян қаршилик билдиради. «Агар доимий комитетларда турли фикрдаги жуда кўп давлат қатнашадиган бўлса, уларда амалий иш қилиб бўлмайди. Комитетларда қатнашиш—бирон давлатни тақдирлаш, унинг учун алоҳида бир ҳурмат эмас. Комитетлар дастлабки лойиҳаларни тайёрлаш блан банд бўлмоқлари керак. Америка ва Англия делегациялари таклиф этганидек жуда кўп киши қатнаштирилса, у ҳолда комитетларда амалий иш олиб бориб бўлмайди».

Франция вакили Кув де Мюрвилль совет вакилининг фикрига асосан қўшилди. (ТАСС).

ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛАРИ УРИНБОСАРЛАРИНИНГ АВСТРИЯ МАСАЛАСИ ҲАҚИДАГИ КЕНГАШИ

Австрия блан тузиладиган шартноманинг сиёсий моддаларини муҳокама қилиш

18 мартда Ташқи Ишлар Министрлари Ўринбосарларининг Австрия масаласи юзасидан бўлган кенгашида Австрия блан тузиладиган шартноманинг сиёсий моддаларини муҳокама қилиш давом эттирилди.

Ташқи Ишлар Министрларининг Ўринбосарлари Лондонда тўпланган вақтларидаёқ шартномага Австрия блан Германия ўртасида ҳарқандай сиёсий ёки иқтисодий иттифоқ тузилишини тақиқлайдиган модда киргизиш зарурлиги ҳақида бир фикрга келган эдилар. Келгусида Германиянинг Австрияни яна ўзига қўшиб олишига йўл қўймаслик мақсадида, шартномада шундай деб ёзиш таклиф этилган эди: Австрия ўз тупроғида бундай иттифоққа бевосита ёки билвосита ёрдам берадиган ҳечқандай ҳаракатга йўл қўймаслик мажбуриятини олади ва Германия блан сиёсий ёки иқтисодий иттифоқ тузишни ва Германия блан иттифоқ тузиш йўлида пропаганда юргизишни, шунингдек бирон шаклда пангерманчилик пропагандаси юргизишни ўзига мақсад қилиб қўйган ҳарқандай ташкилотлар давом этишига, яна тузилишига ва иш кўришига йўл қўймаслиги керак. Лекин Америка Қўшма Штатлари делегацияси бирон шаклда пангерманчилик тарғиботи юргизишни тақиқлашга қарши чиққан эди.

Бугун Америка Қўшма Штатлари вакили Кларк, мен бу модданинг бошқача ифода қилинган лойиҳасини таклиф этар эдим, деди. Аммо Кларк таклиф этган янги моддада ҳам Австрияда пангерманчилик пропагандасини тақиқлашни умуман кўзда тутилмайди.

Совет вакили Гусев пангерманчилик пропагандаси жуда хавфли, деди. Совет делегацияси Австрияда пангерманчилик пропагандасини умуман тақиқлашни қувватлайди. Ма'лумки, гитлерчилар немисларнинг яқдиллиги, барча немисларни бирлаштириш «ғоясини», немис ирқининг афзаллиги «назарияси»ни кенг суратда пропаганда қилган эдилар. Бу пропаганданинг мақсади равшан. Ана шунинг учун пангерманчилик пропагандаси тақиқланмоғи керак.

Бу таклиф Лондонда муҳокама қилинган вақтда Британия делегациясининг вакили бирон шаклда пангерманчилик пропагандасини юргизишни тақиқлаш зарурлиги фикрга қўшилган эди. Бугун эса, Буюк Британия вакили лорд Худ фикрини ўзгартиб, Америка Қўшма Штатлари вакилининг айтганларига қўшилди.

Ўринбосарлар бу масалани очиқ қолдиришга ва масалани Министрлар Кенгашига топширишга қарор бердилар. (ТАСС).

Венгрияда республикага қарши бўлган фитна тўғрисида

Венгриядаги Иттифоқ Контроль Комиссияси Раисининг ўринбосари генерал-лейтенант Свиридов блан Американинг Венгриядаги Иттифоқ Контроль Комиссиясидаги вакили генерал Вимзнинг Венгрияда республика тузумига қарши бўлган фитна ҳақида бир-бирларига юборган мактублари 9 мартда э'лон қилинган эди.

17 мартда генерал Вимз генерал-лейтенант Свиридовга қуйидаги мазмунда янги мактуб юборди:

«Мен 1947 йил 5 мартда Венгриядаги сиёсий воқиалар тўғрисида Сизга нот юборган эдим. Сизнинг 1947 йил 8 мартда бу нотага жавобан юборган хатингизни олганлигимни тасдиқлайман ва ўз Ҳукуматимнинг кўрсатмасига мувофиқ, Америка Қўшма Штатлари Ҳукумати томонидан Сизга юборилган мактубнинг моҳияти ҳақида қуйидаги мулоҳазаларни билдираман.

Америка Қўшма Штатлари ҳукумати совет ҳукуматининг Сизнинг мактубингизда баён қилинган фикрини пухта ўрганиб чиқди. Аммо, Сизнинг мактубингизда шу йил 5 мартдаги нотамда айтилган қуйидаги аҳвол э'тиборга олинмаганини қайд қилиб ўтиш зарур:

1. Давлатга қарши бўлган фитна шу вақтгача полиция органлари томонидангина текширилди. Полиция органларида коммунистлар кўпчиликни ташкил этади. Майда хўжайинлар партияси Миллий мажлис а'золарининг фитнага иштироки тўғрисидаги да'воларни парламент томонидан текшириш вақтида барча партияларни иштирок қилдиришга уринган эди. Аммо, шунга қарамай, коммунистлар шундай тартибни қўлланиш тўғрисидаги таклифни рад этдилар.

2. Гўё ана шу фитнада қатнашган ма'лум кишиларнинг ишини кўраётган Халқ судида сиёсий партиялардан тўрт вакил ва битта ҳуқуқшунос раис бор эмиш. Буларнинг учтаси озчиликни ташкил этган блокдаги партияларнинг вакиллари ва биттаси кўпчиликни ташкил этган майда хўжаликлар партиясининг вакилидир.

3. Ковач Беланинг қамоққа олинишига келганда шуни айтиш кераккн, оккупациячи қўшинлар томонидан ўзларининг хавфсизлигини та'минлаш мақсадида ўтказиладиган одатдаги қамоққа олишларга қарши э'тироз билдириш асло мумкин бўлмаса ҳам, шунингдек бундай қамоққа олишларни мамлакат ишига асоссиз аралашув деб қараш мумкин бўлмаса ҳам, совет ма'мурлари томонидан Ковач Беланинг қамоққа олинишини, бунга қарама-қарши ўлароқ, шундай мақсаддаги қамоққа олиш деб ҳисоблаб бўлмайди.

Шуни айтиш кераккн, Венгрия компартияси Ковач Бела жанобларини парламент а'зосига хос дахлсизликдан маҳрум этиш ва сиёсий полициянинг уни қамоққа олиши учун кўп найранг ишлатиб, беҳуда уринган вақтда Ковач Бела қамоққа олинмади. Ўша вақтда Ковач Беланинг совет оккупация қўшинларига қарши ишларда қатнашганлиги тўғрисида шубҳа туғдирадиган ҳечқандай асос йўқ эди.

Шу муносабат блан Америка Қўшма Штатлари Ҳукумати ўз ихтиёрида бўлган бутун ахборотни назарда тутиб, Венгрияда бўлган сиёсий воқиалар тўғрисида Сизнинг мактубингизда айтилган фикрларга қўшилолмайди.

Америка Қўшма Штатлари Ҳукуматига шу нарса аёнки, Венгрия компартияси раҳбарлиги остида озчиликни ташкил этган гуруҳлар конституцияга хилоф йўл тутиб, ҳокимиятни қўлга олишга уринмоқдалар. Америка Қўшма Штатларининг фикрича, бу ҳол Венгриядаги демократияни хавф остида қолдиради.

Шу муносабат блан Америка Қўшма Штатлари Ҳукумати Европани озод қилиш тўғрисида Ялтада тузилган Битимни имзолаган мамлакатлар Венгриядаги сиёсий шароитни текшириш учун ўзаро келишиб чора кўришлари керак, деб ҳисоблайди.

Венгрия учун жуда муҳим бўлган бу масалада Совет Ҳукумати блан Америка Қўшма Штатлари Ҳукумати ўртасида ихтилофлар бор. Бу ҳол шундай маслаҳатлашиш ва шу тарзда текшириш ўтказиш зарур эканлигини талаб қилади. Менинг Ҳукуматимнинг фикрича, бундай текшириш Сиз ўйлагандек қонунга хилоф бўлиб, Венгрия судининг қонуний ҳуқуқларини бузади, деб да'во қилиш ёки Ҳукуматимнинг Ковач Бела ишига қизиқиши совет оккупация ма'мурларининг оккупация қўшинларининг хавфсизлигини та'минлаш учун мувофиқ чора кўриш ҳуқуқига тўсқинлик этади, деб да'во қилиш ярамайди.

Сизга самимий ва камол ихтиром блан Америка Қўшма Штатлари вакиллигининг бошлиғи бригада генерали Ж. Х. Вимз».

Генерал-лейтенант Свиридов 19 мартда генерал Вимз мактубига жавобан қуйидаги мазмунда мактуб юборди.

«Шу йил 17 мартда Сиз юборган мактубни олганлигимни тасдиқлаб, бу мактубда асосан ҳечқандай янги масалалар қўйилмайди, деб билдираман. Бу масалаларга 8 мартдаги мактубимда жавоб берилган эди.

Конституцияга хилоф бўлиб, Республикага қарши қаратилган ишларни судга топширишдан аввал Венгрия полицияси ва прокуратураси тергов ўтказди. Сизнинг анз шу тергов тартиби тўғрисидаги мулоҳазаларингизга келганда шуни айтиш кераккн, бу тергов тартиби Венгрия Республикасининг мавжуд қонунларига тамомила мувофиқдир. Фитначилар устидан бўлаётган суднинг натижалари шу нарсани тамомила очиқ кўрсатадики, фитнани текшириш юзасидан махсус парламент комиссияси тузиш йўли блан одатдаги тергов тартибини ўзгартириш йўлидаги урунишларга ҳечқандай зарурат йўқ, балки бундай урунишлардан мақсад Парламентнинг фитнада қатнашган депутатларининг жиноий ишини майда қишлоқ хўжаликларининг мустақил партиясидан яшириш эди.

Сизнинг суд состави тўғрисидаги мулоҳазаларингизга келганда, шундай бир ҳолатни эслатиб ўтиш керак деб ҳисоблайман: ҳозирги вақтда фитначилар ишини кўраётган суд Республикани ҳимоя қилиш тўғрисида Миллий Мажлис томонидан қабул қилинган қонунга мувофиқ тузилди. Бу судни бошқача составда тузиш қонунга хилоф бўлур эди ва шу сабабдан конституцияга ҳам хилоф бўлур эди.

Ковач Беланинг совет оккупация ма'мурлари томонидан қамоққа олиниши тўғрисидаги мулоҳазаларингиз кишини таажжубда қолдиради, чунки мен Сизнинг бу ишга аралашувингизни рад этган эдим. Лекин шунга қарамай, бу масала ҳақида яна гап қўзғатганингиз учун Сизнинг бундан кейин хатоларга йўл қўймаслигингизнигина истаб шуни билдира оламан: Ковач Бела Совет Армиясига қарши жиноят қилишда айблор эканлигига, шунингдек фитнада қатнашганлигига тамомила иқрор бўлди.

Шу йил 8 мартдаги мактубимга таяниб ва юқорида айтилганларга асосланиб, Сизнинг Венгриядаги мавжуд аҳволни ва фитнани биргаликда текшириш тўғрисидаги таклифингиз ҳақида ўз фикримни ўзгартириш мумкин эмас деб ҳисоблайман.

Сизга ҳурмат блан Свиридов».

Венгриядаги Иттифоқ Контроль Комиссиясидаги инглиз вакили генерал-майор Эджкам 19 мартда шу тўғрида генерал-лейтенант Свиридовга қуйидаги мактубни юборди:

«1. Сизнинг 1947 йил 8 мартда ёзган 277-нчи сонли мактубингизни олганлигимни тасдиқлайман. Бу мактубга Венгриянинг ҳозирги ички сиёсий аҳволи тўғрисидаги масала юзасидан ўша куни генерал Вимзга юборган мактубингизнинг копияси илова қилинган.

2. Мен Сизнинг жавобингизни ўз Ҳукуматимга дарҳол топширдим ва ҳозир Ҳукуматимдан кўрсатма олдим. Бу кўрсатмага мувофиқ, Сизга шуни билдираманки, менинг Ҳукуматим 7 мартда Сизга юборган № БМХ (979) сек. сонли мактубимда баён қилинган фикрда қолади. Шу фикрга мувофиқ, Венгриядаги ҳозирги аҳволга доир фактларни, шунингдек Ковач Бела иши блан ва яқинда халқнинг кўпчилиги томонидан сайлангач Венгрия Миллий Мажлисига кўрсатилган та'сир натижасида Венгриядаги демократик идора системасига бўлган таҳдид блан боғлиқ бўлган фактларни биргаликда текшириш мақбул бўлур эди.

3. Мен бу мактубнинг копиясини ма'лумоти учун генерал Вимзга юбораман.

Сизга камол ихтиром ва ҳурмат блан Вакиллик бошлиғи

Генерал-майор О. П. Эджкам».

Генерал-лейтенант Свиридов бу мактубга жавобан 20 мартда генерал-майор Эджкамга қуйидагиларни ма'лум қилди:

«Сизнинг шу йил 19 мартда БМХ (979) сек. сонли мактубингизни олганлигимни та'кидлайман ва Сизга қуйидагиларни ма'лум қиламан: шу йил 8 мартда генерал Вимзга топширилган мактубнинг Сиз олган копиясида баён қилинган далилларга мувофиқ, мен Венгриядаги ҳозирги аҳволни, шу жумладан фитна масаласи ва Ковач Беланинг ишини биргаликда текшириш тўғрисидаги таклифингиз ҳақидаги фикримни ўзгартириш мумкин эмас деб ҳисоблайман.

Камол ихтиром блан Свиридов».

(ТАСС).

БИЛДИРИШ

Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети ҳузуридаги Партколлегия қуйида номлари кўрсатилган кишилардан партия ишларини кўриш учун 1947 йил 28 мартда Тошкент шаҳар, Гоголь кўчасидаги 70-нчи уйга келиб, тубандаги ўртоқларга учрашишларини сўрайди:

Ўртоқ Зокиржоновга: Шарофат Ортиқбоева (Жалақудуқ районидан), Раҳимберди Аҳмадалиев (Поп районидан), Владимир Федорович Денисов (Бекобод районидан), Пўлат Эгамбердиев (Мирзачўл районидан), Раҳим Қодиров (Фарғона шаҳридан), Александр Семёнович Каган, Анатолий Алексеевич Моллер (Тошкент шаҳридан), Матвей Петрович Медовой (Калинин районидан), Назарали Мехлибоев (Киров қишлоқ районидан), Лутфулла Файзуллинович Ҳамидов (Ленинск шаҳридан), Ҳамдамбой Ҳасанов (Хўжаобод районидан), Убай Юсупов (Калинин районидан).

Ўртоқ Бабаянцга: Рубин Арунюнович Мелкумян (Самарқанд шаҳридан), Эшонкул Ашуров (Ургут районидан), Шамси Боқиев (Рометон районидан), Абдулла Ваисов (Ҳазорасп районидан), Ёқуб Полвонов (Хива районидан), Қандсултон Сейитмуродов (Тахтакўпир районидан).

Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети ҳузуридаги Партколлегия

Мас'ул муҳаррир: С. РАЖАБОВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА ТЕАТРИДА — 23 мартда Муҳаббат, 25 мартда Маскарад.

УЗОПЕРА ТЕАТРИДА — 23 мартда кечқурун Боқчасарой фонтани. Дирижёр — Сталин мукофоти лауреати УзССР халқ артисти Мухтор Ашрафий.

25 мартда Лайли ва Мажнун.

МУҚИМИЙ ТЕАТРИДА — 23 мартда Қизил гул.

УЗБЕК МУЗИКА ТЕАТРИДА (Беш'ёғоч) — 23 мартда Тоҳир ва Зуҳра, 25 мартда концерт.

ЁШ ТАМОШАБИНЛАР ТЕАТРИДА — 23 мартдан 31 мартгача мактаб болаларининг каникули муносабати блан спектакльлар — 23 март кундуз соат 12 да Камбағаллик айб эмас, соат 4 да Шаҳзода Иван, 24 март кундуз соат 12 да Полк ўғли.

УЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИНИНГ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 23 мартда янги программада татар музика, ашула ва рақс концерти бўлади. Концерт кеч соат 9 да бошланади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Ф. В. Федия раҳбарлигидаги цирк коллективининг хайрлашув гастрольлари ва аттракцион — йиртқич ҳайвонлар. Уйнатучи — Кличис. 23 мартда уч томоша, 24 мартда бир томоша.

КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ҚИЗИЛ ОКТЯБРЬ» — Лўлиларнинг сўнгги чайласи; «ҒАЛАБА» (Шивли бозор) — Биринчи қўлқоп, 24 мартда Ленин Октябрьда; СОБИР РАҲИМОВ НОМЛИ КИНОТЕАТР (Тахтапул) — Тош гул, 24 мартдан Пўлат қандай тобланди; ТЎҚҚИЗИНЧИ МАЙ НОМЛИ КИНОТЕАТР (Беш'ёғоч кўчаси, № 210, 1-нчи трамвайнинг «Сирли мачит» остановкаси) — Тоҳир ва Зуҳра; «ИСКРА» — янги бадиий фильм Глинка; «УЗБЕКИСТОН» — Глинка; «НОВОСТИ ДНЯ» — Қайтиш.

Тошкент шаҳар, Октябрь район, 15 бўлим халқ суди билдирадики, О. Олимбоеванинг Н. Эгамбердиевдан ажралиш ҳақидаги аризаси судда кўриш учун қабул қилинди.

«Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси.
— Тиражи 64,5 минг. Р. 00147. № 123.